

Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring. Motionerna innehåller förslag som rör skatte- och avgiftskontrollen, inbetalning av skatter och avgifter, behovet av synliga skatter, skatteflyktslagen, tredjemansrevision, skattenämnderna m.m. Vidare finns det förslag som rör folkbokföringsfrågor, skyddet för personuppgifter, ID-kortens utformning och hindersprövning.

Utskottet avstyrker motionerna.

Till betänkandet har avlämnats fem reservationer av utskottets ledamöter från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Skatte- och avgiftskontroll m.m.	6
Betaling av skatter och avgifter	21
Inbetalning till fel skattekonto	26
Synliga skatter	29
Skatteflyktslagen	32
Tredjemansrevision	35
Skattenämnderna	36
Registreringsnummer för enskild firma	37
Folkbokföringsfrågor	38
Folkbokföring av barn	40
Skyddade personuppgifter	43
Personnummer och samordningsnummer	47
ID-kort	50
Skenäktenskap	52
Reservationer	54
1. Skatte- och avgiftskontroll m.m., punkt 1 (S)	54
2. Skatte- och avgiftskontroll m.m., punkt 1 (MP, V)	56
3. Skatteflyktslagen, punkt 5 (S, MP, V)	59
4. Skattenämnderna, punkt 7 (S)	59
5. Personnummer och samordningsnummer, punkt 12 (MP, V)	60
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	61
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	61

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skatte- och avgiftskontroll m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Sk207, 2010/11:Sk213, 2010/11:Sk234, 2010/11:Sk259, 2010/11:Sk264, 2010/11:Sk288, 2010/11:Sk292, 2010/11:Sk296, 2010/11:Sk345 yrkandena 1 och 2, 2010/11:Sk362, 2010/11:Sk379, 2010/11:Sk380, 2010/11:Sk388, 2010/11:Sk413, 2010/11:Sk435 yrkandena 1 och 2, 2010/11:Sk446, 2010/11:Sk457 och 2010/11:A262 yrkande 1.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP, V)

2. Betalning av skatter och avgifter

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Sk318, 2010/11:Sk354, 2010/11:Sk366, 2010/11:Sk390, 2010/11:Sk392, 2010/11:Sk402, 2010/11:Sk415 och 2010/11:Sk437.

3. Inbetalning till fel skattekonto

Riksdagen avslår motion 2010/11:Sk452.

4. Synliga skatter

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Sk203, 2010/11:Sk204 yrkandena 1 och 2, 2010/11:Sk235, 2010/11:Sk260, 2010/11:Sk306, 2010/11:Sk335 yrkandena 1 och 2, 2010/11:Sk367, 2010/11:Sk426 och 2010/11:Sk430 yrkandena 1–3.

5. Skatteflyktlagen

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Sk263 yrkande 1 och 2010/11:Sk410.

Reservation 3 (S, MP, V)

6. Tredjemansrevision

Riksdagen avslår motion 2010/11:Sk363.

7. Skattenämnderna

Riksdagen avslår motion 2010/11:Sk295.

Reservation 4 (S)

8. Registreringsnummer för enskild firma

Riksdagen avslår motion 2010/11:Sk355.

9. Folkbokföringsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Sk217, 2010/11:Sk374, 2010/11:Sk419 och 2010/11:C311 yrkande 27.

10. Folkbokföring av barn

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Sk297 yrkandena 1 och 2 samt 2010/11:Sk326.

11. Skyddade personuppgifter

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Sk329, 2010/11:Sk337 och 2010/11:Ju271 yrkande 2.

12. Personnummer och samordningsnummer

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Sk436 och 2010/11:Ju401 yrkande 13.

Reservation 5 (MP, V)

13. ID-kort

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Fi261 yrkande 2 och 2010/11:Sk361.

14. Skenäktenskap

Riksdagen avslår motion 2010/11:Ju355 yrkande 3.

Stockholm den 17 februari 2011

På skatteutskottets vägnar

Henrik von Sydow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik von Sydow (M), Ulf Berg (M), Fredrik Olovsson (S), Lena Asplund (M), Christina Oskarsson (S), Fredrik Schulte (M), Hans Olsson (S), Gunnar Andréén (FP), Christina Karlsson (S), Karin Nilsson (C), Anders Karlsson (S), Jessika Vilhelmsson (M), Helena Leander (MP), Lars Gustafsson (KD), David Lång (SD), Jacob Johnson (V) och Peter Persson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet motioner från allmänna motionstiden hösten 2010. Förslagen rör bestämmelserna om taxering och skattebetalning samt frågor om folkbokföring.

Motsvarande motioner behandlades förra riksmötet i betänkande 2009/10: SkU30 Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring.

Motionsyrkandena återges i förteckningen över behandlade förslag, se bilagan.

Utskottets överväganden

Skatte- och avgiftskontroll m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionärernas förslag om att riksdagen ska rikta tillkännagivanden till regeringen om behovet av olika förändringar inom området skatte- och avgiftskontroll.

Jämför reservationerna 1 (S) och 2 (MP, V).

Bakgrund

F-skatt

F-skattsedel utfärdas för den som uppger sig bedriva eller ha för avsikt att bedriva näringsverksamhet här i landet, såvida det inte finns skälig anledning att anta att näringsverksamhet varken bedrivs eller kommer att bedrivas. Förutom kravet på näringsverksamhet får den som ansöker om F-skatt inte ha skatteskulder i Sverige eller i utlandet. Vidare uppställs krav på att sökanden ska ha lämnat inkomstdeklaration. Sökanden får inte heller ha näringsförbud. Den som har tilldelats F-skattsedel får varje år, utan ansökan, en ny F-skattsedel.

Den 1 januari 2009 ändrades inkomstskattelagens kriterium för hur självständig en verksamhet ska vara för att bedömas som näringsverksamhet. Syftet med ändringen var att göra det möjligt för fler att få en F-skattsedel (prop. 2008/09:62, bet. 2008/09:SkU18).

Byggbranschen i samverkan

Byggbranschens arbetsgivare och fackförbund har utarbetat ett särskilt åtgärdsprogram för vita arbeten inom byggsektorn. Ett system för legitimationspflicht och närvaroredovisning på byggarbetsplatser har utvecklats och används i dag på frivillig grund, men avsikten är att det ska uppställas avtalskrav på att underentreprenörer följer reglerna om närvaroredovisning. I planerna ingår vidare att Skatteverket ska få möjlighet att oanmält besöka byggföretag och arbetsplatser för kontroll av närvaroredovisningen efter mönster från de regler som gäller för de branscher som i dag har ett krav på personalliggare. Ett annat inslag som branschen bedömer som viktigt är att den månatliga redovisningen till Skatteverket ska göras på individnivå. På så sätt blir det svårare för oseriösa aktörer att upprätthålla en legitim fasad. I åtgärdsprogrammet ingår en rad ytterligare åtgärder som även de syftar till att göra det svårt att bedriva oseriös verksamhet inom byggsektorn.

Schablonbeskattning

Frågan om schablonbeskattning väcktes av Branschsaneringsutredningen 1996. Utredningen hade fått i uppdrag bl.a. att identifiera branscher som är utsatta för ekonomisk brottslighet och föreslå metoder för att sanera dessa. Branschsaneringsutredningen presenterade sina överväganden i två betänkanden: Licensavgift – en principskiss (SOU 1996:172) och Branschsanering och andra metoder mot ekobrott (SOU 1997:111). Något konkret lagförslag redovisades emellertid inte. Skatteverket har därefter inom projektet Schablonbeskattning redovisat argumenten för och emot ett schablonbeskattningssystem (RSV Rapport 2000:12) och därefter tagit fram en principskiss för att pröva om det är möjligt att utforma ett schablonbeskattningssystem för mindre företag på ett sådant sätt att fördelen med schabloner tas till vara och nackdelarna så långt möjligt undviks (RSV Rapport 2002:3). Branschsaneringsutredningens och Skatteverkets förslag remissbehandlades. I 2004 års vårproposition (prop. 2003/04:100 s. 37) aviserade regeringen att arbetet med schablonbeskattningen skulle fortsätta. I syfte att åstadkomma ett rättvisande skatteuttag och minska omfattningen av skattefusk och svartarbete, skulle en bred genomgång av olika möjligheter att använda schabloniserade inslag göras. Den arbetsgrupp som fick uppdraget var efter sin genomgång inte beredd att lägga fram något förslag om schablonbeskattning utan valde att i stället föreslå ett nytt kontrollsystem med personalliggare och oannonserade kontrollbesök.

Personalliggare och kontrollbesök

Lagen (2006:575) om särskild skattekontroll i vissa branscher trädde i kraft den 1 januari 2007. Genom lagen infördes ett krav på personalliggare för näringsidkare inom restaurang- och frisörbranscherna. Skatteverket har enligt dessa regler rätt att göra oannonserade kontrollbesök och i samband med dessa utföra en begränsad revision. Vid överträdelse tas en kontrollavgift på 10 000 kr ut.

Personalliggarutredningen har haft i uppdrag att utvärdera verksamheten med personalliggare och att bedöma om verksamheten bör utvidgas till att även omfatta branscherna bygg och tvätteri. I rapporten Ds 2009:43 Närvaroliggare och kontrollbesök – En utvärdering och förslag till utvidgning redovisas att över 60 000 besök har genomförts. En enkät visar att en majoritet av restaurang- och frisörföretagen ger personalliggarna ett gott betyg. De anser att personalliggarna har lett till minskat svartarbete och en sundare konkurrens. Utvärderingen visar att de redovisade lönerna i restaurangbranschen under perioden 2007–2008 ökade med mellan 1 och 1,5 miljarder kronor. Det motsvarar mellan 4 000 och 6 000 årsarbetskrafter. I frisörbranschen hade personalliggarna effekt direkt efter införandet, men effekterna har sedan avtagit. Utredningen föreslår att personalliggare även införs i bygg- och tvätteribranscherna.

Elektroniska inkomstuppgifter per individ och månad

Regeringen har tillsatt en särskild utredare (dir. 2009:91) med uppgift att ta fram ett förslag om att arbetsgivare m.fl. ska lämna uppgifter om löner och skatteavdrag på arbetstagarnivå varje månad (månadsuppgift) till den myndighet som utredaren finner lämplig. Inrapporteringen ska i första hand avse uppgifter från alla som är skyldiga att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter på ersättning för utfört arbete. Systemet ska ge Försäkringskassan och Skatteverket m.fl. bättre kontrollmöjligheter och effektivisera arbetsgivarnas uppgiftslämnande till olika myndigheter genom att uppgiftslämnandet samordnas i en inrapporteringsfunktion samt säkra att korrekta uppgifter om inkomstrelaterade ersättningar lämnas från välfärdssystemen. Uppdraget ska redovisas senast den 21 april 2011.

Omvänd moms och entreprenadavdrag

I departementspromemorian Ds 2004:43 Byggentreprenadavdrag samt omvänd skattskyldighet (moms) lämnades förslag till ett s.k. byggentreprenadavdrag och omvänd skattskyldighet inom byggsektorn. Förslagen utgjorde en omarbetning och vidareutveckling av Bygghögskommisionens förslag. När det gäller byggentreprenadavdraget föreslogs ett system i promemorian som innebär att den som ger någon i uppdrag att utföra byggverksamhet ska göra ett avdrag från den ersättning som betalas för uppdraget (byggentreprenadavdrag). Det avdragna beloppet tillhör uppdragstagaren men ska betalas in till Skatteverket. Byggentreprenadavdraget får sedan användas för att säkerställa att uppdragstagaren betalar sina skatter och avgifter.

Regler om omvänd skattskyldighet har införts i mervärdesskattelagen för att motverka undandragandet av mervärdesskatt inom byggsektorn, och reglerna trädde i kraft den 1 juli 2007. Något byggentreprenadavdrag infördes inte. I proposition 2005/06:130 anförde den dåvarande regeringen att remissinstanserna ifrågasatt byggentreprenadavdragets effektivitet när det gäller att stävja skatteundragande och att regeringen med hänsyn härtill inte var beredd att lämna något förslag till lagstiftning om ett byggentreprenadavdrag.

Kassaregister

Den som säljer varor eller tjänster mot kontant betalning måste sedan den 1 januari 2010 ha ett certifierat kassaregister. Till kontant betalning räknas även betalning med kontokort. Undantag gäller bl.a. för taxi, distans- och hemförsäljning, försäljning av varor eller tjänster mot betalning i automat och torg- och marknadshandel. Lagen är inte heller tillämplig på den som i endast obetydlig omfattning säljer varor eller tjänster mot kontant betalning. Skatteverket gör kontrollbesök utan att anmäla det i förväg och får ta ut en kontrollavgift på 10 000 kr om kassaregister saknas eller om ett kassaregister inte uppfyller föreskrifternas krav eller inte är anmält i tid

samt om uppgifterna i kassaregistret inte har sparats, om belopp inte slås in eller om kunden inte får något kvitto. Sker en ny överträdelse inom ett år är avgiften 20 000 kr. Syftet med lagen är att skydda seriösa företagare inom kontanthandeln mot illojal konkurrens.

Taxibranschen

Vägfrikregisterutredningen föreslår i betänkandet Transportstyrelsens databaser på vägtrafikområdet – integritet och effektivitet (SOU 2010:76) att uppgifter från taxameterbesiktningar ska registreras i Transportstyrelsens tillståndsdatabas, bl.a. för att utgöra stöd för Skatteverkets skattekontroll.

Skattebrottsenheternas direktåtkomst

Skatteverkets skattebrottsenheter har direktåtkomst till vissa uppgifter i beskattningsdatabasen enligt 1 kap. 4 § och 2 kap. 7 § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. De uppgifter som skattebrottsenheterna hämtar in från beskattningsdatabasen och använder i sin verksamhet omfattas av ett svagare sekretesskydd än uppgifterna i beskattningsverksamheten. En sekretessbrytande regel om uppgiftsskyldighet från beskattningsverksamheten till skattebrottsenheterna finns i 5 a § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet (prop. 2005/06:169 s. 85).

När det gäller behandling och utbyte av uppgifter mellan de brottsbekämpande myndigheterna pågår ett reformarbete. I den nya polisdatalagen (2010:361), som träder i kraft den 1 mars 2012, finns ändamålsbestämmelser och sekretessbrytande bestämmelser som ger polisen möjligheter att trots viss sekretess lämna ut uppgifter till övriga brottsbekämpande myndigheter. Rikspolisstyrelsen, polismyndigheter, Ekobrottsmyndigheten, Åklagarmyndigheten, Tullverket, Kustbevakningen och Skatteverket ska kunna medges direktåtkomst till personuppgifter i polisens brottsbekämpande verksamhet som har gjorts gemensamt tillgängliga. En liknande reglering finns redan i dag för Tullverket i dess brottsbekämpande verksamhet. Inom Regeringskansliet pågår beredning av förslag med liknande reglering när det gäller uppgifter som behandlas inom åklagarväsendet och i Kustbevakningens brottsbekämpande verksamhet.

Regeringen gav i oktober 2010 en särskild utredare i uppdrag att se över reglerna om sekretess och utbyte av information mellan myndigheter när de samverkar i bekämpningen av grov organiserad brottslighet (dir. 2010:112). Utredaren ska med beaktande av bl.a. den nya polisdatalagen kartlägga behovet av förbättrade möjligheter för myndigheterna att utbyta uppgifter. Utredaren ska också utreda hur det behovet ska kunna tillgodoses på ett effektivt och rättssäkert sätt, efter en avvägning mot intresset av att skydda den enskildes personliga integritet. Utredningen ska begränsas till att omfatta uppgiftsutbyte inom ramen för myndigheternas samverkan mot grov organiserad brottslighet. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2011.

God förvaltning på skatteområdet

Europeiska kommissionen har i ett meddelande daterat den 28 april 2009 om god förvaltning i skattefrågor (KOM(2009) 201) slagit fast att den pågående finansiella och ekonomiska krisen sätter allt större press på nationella budgetar och skattesystem och att behovet av internationellt skattesamarbete och gemensamma standarder (t.ex. ”god förvaltning på skatteområdet”) har blivit ett vanligt inslag i internationella diskussioner. I meddelandet anförts att EU:s finansministrar i sitt bidrag till G20:s finansministrars möte den 14 mars 2009 betonade behovet av att skydda det finansiella systemet mot otillräckligt reglerade jurisdiktioner där det saknas öppenhet och samarbete, bl.a. skatteparadis, och efterlyste ett sanktionspaket. De betonade också att det behövs insatser för att uppnå god förvaltning på skatteområdet internationellt (transparens, informationsutbyte och rättvis skattekonkurrens). Detta bekräftades vid Europeiska rådets möte den 19–20 mars 2009. Vid G20:s toppmöte i London den 2 april 2009 kom stats- och regeringscheferna överens om att ingripa mot icke samarbetsvilliga jurisdiktioner, t.ex. skatteparadis, och förklarade att de var beredda att tillgripa sanktioner för att skydda sina offentliga finanser och finanssystem samt att banksekretessens tidevarv var över.

Sparandedirektivet

Syftet med sparandedirektivet (2003/48/EG) är att sörja för en effektiv beskattning av inkomster från sparande i form av räntebetalningar över gränserna. Grunden för direktivet är utbyte av information som möjliggör en effektiv beskattning i den medlemsstat där den enskilde har sin hemvist. Informationsutbytet sker automatiskt, och uppgifterna ska vidarebefordras minst en gång om året senast sex månader efter beskattningsårets utgång. Kommissionen har föreslagit en rad ändringar i direktivet. De viktigaste ändringarna gäller definitionen av räntebetalningar, som föreslås bli vidare än i dag. Vidare föreslås det att direktivets räckvidd utvidgas till att under vissa förhållanden omfatta räntebetalningar som vissa subjekt och juridiska konstruktioner erhåller och som går till fysiska personer som i sista hand är faktiska betalningsmottagare.

Handräckningsdirektivet

Kommissionen lade den 2 februari 2009 fram ett förslag till ett nytt direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning (handräckningsdirektivet), som ska ersätta det nuvarande direktivet 77/799/EEG. Handräckningsdirektivet omfattar främst informationsutbyte, men det innehåller även bestämmelser om annat samarbete, såsom koordinerade, simultana utredningar samt möjlighet för tjänstemän i en medlemsstat att närvara vid utredningar i en annan medlemsstat. Förslaget till nytt direktiv innehåller ett utvidgat tillämpningsområde och omfattar huvudsakligen alla direkta skatter. När det gäller informationsutbyte på begäran i enskilda fall före-

slås det att OECD:s standard på detta område ska gälla fullt ut, vilket innebär att det inte ska gå att vägra att lämna uppgifter med hänvisning till banksekretess eller till att uppgifterna inte tas in för egna beskattningssändamål. Förslaget innehåller även bestämmelser om ett automatiskt informationsutbyte rörande vissa inkomster. Allt informationsutbyte enligt direktivet effektiviseras genom ett tydligare förfarande och gemensamma tekniska format. Förslaget antogs av rådet den 7 december 2010.

Uppförandekoden inom företagsbeskattning

Uppförandekoden tar sikte på ”skatteåtgärder” – i lagar, andra författningar eller administrativ praxis – som har eller kan få betydande inverkan på var inom gemenskapen ekonomisk verksamhet förläggs. Skatteåtgärder som innebär en påtagligt lägre effektiv beskattningsnivå än den som normalt tillämpas i medlemsstaten i fråga anses potentiellt skadliga och omfattas därför av koden.

Enligt koden åtar sig medlemsstaterna att inte införa nya skadliga skatteåtgärder (standstill eller frysning) samt att se över nuvarande bestämmelser och gällande praxis och avveckla de skatteåtgärder som gruppen anser vara skadliga (rollback eller avveckling). Uppförandekodgruppen har fortsatt sitt arbete med att se till att inga nya skadliga åtgärder införs och att övervaka att de skatteåtgärder som tidigare bedömts som skadliga verkligen avvecklas. Därutöver har gruppen behandlat vissa andra frågor som ingår i gruppens arbetsprogram (antimissbruk, förhållandet till tredjeländer, öppenhet och informationsutbyte avseende internprissättning samt administrativ praxis).

Uppförandekodgruppen är en högnivågrupp och har en vald ordförande. Vid mötet den 8 juni 2010 uppmanade rådet kommissionen att inleda en dialog med Liechtenstein och Schweiz om tillämpningen av principerna och kriterierna i uppförandekoden.

Avtal om informationsutbyte

Riksdagen har under senare år godkänt en rad avtal om informationsutbyte med andra länder. Avtalen ansluter nära till den modell som Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) utarbetat för bilaterala avtal om informationsutbyte i skatteärenden och ger möjlighet att utbyta upplysningar i skatteärenden och möjlighet för representanter för myndigheter i det ena landet att närvara vid skatteutredningar i det andra landet.

Sverige undertecknade den 4 januari 2011 ett avtal med Liechtenstein om informationsutbyte i skatteärenden.

Global Forum

Global Forum skapades som ett led i OECD:s arbete med skatteparadisen och omstrukturerades i september 2009 för att ytterligare stärka arbetet. Målet är att alla länder och jurisdiktioner inte bara ska göra åtaganden och träffa avtal om att tillämpa internationella standarder för transparens och utbyte av information utan dessutom tillämpa avtalen på ett effektivt sätt. I syfte att kontrollera tillämpningen genomför Global Forum systematiska revisioner och redovisar resultatet i särskilda landrapporter. Avsikten är att genomföra ca 40 revisioner per år. Hittills har 19 revisioner genomförts, och vid årets utgång beräknas antalet ha stigit till 60. Planerna sträcker sig till 2014, och Sveriges tillämpning kommer att revideras första halvåret 2012.

Avtal med Liechtenstein om bedrägeribekämpning och mandat för ytterligare avtal

Enligt mandat från rådet inledde kommissionen 2006 förhandlingar med Liechtenstein om ett avtal om rättsligt samarbete för att bekämpa bedrägerier och annan olaglig verksamhet som skadar EU-medlemsstaternas och Liechtensteins finansiella intressen (antibedrägeriavtalet). Sedan Liechtenstein i mars 2009 gjort ett ensidigt politiskt åtagande om att acceptera OECD:s standard för informationsutbyte i skatteärenden, utvidgades förhandlingarna till att även omfatta direkta skatter och därtill kopplat informationsutbyte i administrativa skatteärenden i enlighet med OECD:s standard. Kopplat till detta avtal finns även frågan om att ge kommissionen mandat att förhandla om liknande avtal med Andorra, Monaco, San Marino och Schweiz. Dessa stater har liksom Liechtenstein ett nära samarbete med EU, varför avtalen är viktiga. Beträffande Schweiz är det fråga om att komplettera ett redan befintligt antibedrägeriavtal, främst vad avser avtalets tillämpningsområde för direkta skatter och informationsutbyte i administrativa skatteärenden i enlighet med OECD:s standard.

Motionerna

I motion Sk207 av Jan Ertsborn (FP) föreslår motionären att gränsen för idrottsföreningars skyldighet att lämna kontrolluppgift för ersättningar och förmåner höjs från 100 kr till 1 000 kr per mottagare för att förenkla administrationen hos föreningarna. Effekten på skatte- och avgiftsuttaget bedöms vara marginell eftersom föreningarna inte har någon skyldighet att betala arbetsgivaravgifter och det i flertalet fall är sannolikt att ersättningarna inte heller medför någon skattskyldighet hos mottagaren.

I motion Sk213 av Ann-Christin Ahlberg och Phia Andersson (S) anför motionärerna att det finns anledning att fortsätta försöken att hitta modeller för schablonbeskattning som ger ett bättre resultat i kampen mot

skattefusk och svartjobb än traditionell skattekontroll hos mindre företag. Skatteinkomsterna får inte påverkas negativt, och modellen ska upplevas som rättvis av företagarna.

I motion Sk234 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S) föreslås ett entreprenadavdrag i bygg-, städ- och flyttbranscherna. Huvudentreprenören bör vid varje utbetalning göra ett avdrag som täcker preliminärskatten och de arbetsgivaravgifter som följer av lönekostnaderna. En fördjupad kontroll av företagens seriositet bör också ske vid beviljandet av F-skattsedlar.

I motion Sk259 av Katarina Brännström (M) anförs att det har blivit allt vanligare att utländska företag och arbetare verkar i Sverige och att regeringen därför bör ge Skatteverket möjlighet att kontrollera hur löner, skatter och sociala avgifter sköts för verksamheter som bedrivs i Sverige.

I motion Sk264 av Jörgen Andersson (M) anförs att det skvalpar omkring ett otal ekonomiska föreningar som inte deklarerar sin verksamhet och att detta är ett bekymmer ur kontrollsynpunkt. För att myndighetsutövningen inte ska bli godtycklig och för att den ska fungera krävs att myndigheterna har bra verktyg. Därför bör regelverket ses över så att en ekonomisk förening avregistreras då deklARATIONER och kontrolluppgifter inte har lämnats under ett visst antal år.

I motion Sk288 av Lars Elinderson (M) anförs att kassalagens strikta krav på utskrift av kvitto utgör en byråkratisk och resursslösande extra rutin i samband med varje transaktion. Alla nya kassaregister har funktioner som gör att kvitton kan skrivas ut om detta begärs i stället för som en automatisk rutin. En enkel förändring av reglerna skulle eliminera ett onödigt extramoment i varje kassatransaktion.

I motion Sk292 av Raimo Pärssinen (S) anförs att F-skattsedeln inte är någon garanti för att företagen betalar in skatter och avgifter. Ett sätt att få lite bättre kontroll är att ge Skatteverket möjlighet att tilldela tidsbundna F-skattsedlar. Ett annat sätt är att gradera F-skattsedlarna så att företag som inte redovisar sina skatter och avgifter löpande får en lägre status på sin F-skattsedel.

I motion Sk296 av Phia Andersson (S) föreslås att reglerna om personalliggare i restauranger och hos frisörer utvidgas så att alla relevanta branscher och företag omfattas. Motionären vill gå vidare med bygg- och tvätteribranscherna samt med branscher som i hög utsträckning använder sig av underentreprenörer, t.ex. städ- och flyttbranscherna. Det är också viktigt att Skatteverket har möjlighet att genomföra stickprovskontroller hos företag som etablerar sig i Sverige eller har anställt utländsk arbetskraft.

Också i motion Sk345 yrkandena 1 och 2 av Clas-Göran Carlsson (S) föreslås att reglerna om personalliggare med oanmälda besök av Skatteverket utvidgas till byggbranschen. För att kontrollen ska vara effektiv bör byggföretagen redovisa skatter och avgifter på individnivå i sin månatliga redovisning.

I motion Sk362 av Hillevi Larsson (S) föreslås en rad åtgärder mot skattefusk. Myndigheternas möjlighet till informationsutbyte om brottsmisstänkta bör förbättras. Stat och kommuner bör samarbeta med bransch- och arbetsgivarorganisationer samt fackliga organisationer för att motverka illojal konkurrens, svartjobb och skattefusk. Inom restaurangbranschen finns krav på personalliggare, och Skatteverket kan göra oannonserade kontrollbesök. Kontroller knutna till alkoholtillstånd kan också fungera utmärkt.

I motion Sk379 av Raimo Pärssinen (S) föreslås att friåkarna inom taxinäringsen stoppas genom obligatoriska tömningscentraler. Skatteverket bör ha möjlighet att genomföra oanmälda besök hos företagen och chaufförerna, och en möjlighet att beslagta bilen vid upptäckt av körningar utan taxameter bör införas. Swedac bör ha möjlighet att förbjuda taxametrar som det går att fiffla med. F-skattsedlar inom branschen bör kontrolleras årligen.

I motion Sk380 av Veronica Palm m.fl. (S, MP, V) föreslår motionärerna att det tiopunktsprogram mot skattefusk och ekobrott som de lagt fram genomförs. Programmet omfattar åtgärder på flera områden som rör kampen mot ekobrott och skattefusk i Europa (skatteparadiserna), skatteflyktlagen, åtgärder mot penningtvätt, informationsutbytet inom EU och Europa, momsfusket, personalliggare med oannonserade kontrollbesök, individuell skattebetalning, entreprenadavdrag, prövning och återkallande av F-skattsedel, obligatoriska tömningscentraler för taxibranschen samt utbytet av information om brottsmisstänkta.

I motion Sk388 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S) anförs att utländska företag många gånger bedriver tillfällig verksamhet i Sverige, exempelvis fastighetssbyggen. Företagen påstår sig betala skatt i ett annat land, och de kan använda sig av utländsk arbetskraft som har rätt att vara här och arbeta i 180 dagar och betala skatt i hemlandet. Det är svårt för både facken och Skatteverket att veta vem som är här och arbetar om man inte har möjlighet att kontrollera direkt på arbetsplatsen. Skatteverket bör därför få rätt att göra kontroller direkt på arbetsplatser.

I motion Sk413 av Maria Stenberg (S) framhålls att ROT-avdraget har lett till problem med fusk. Många husägare som beställer bygg- eller renoveringsuppdrag vill skriva om material till arbetskostnad på sina fakturor. Det här är ett stort problem enligt berörda branschorganisationer. Det behövs ett kontrollsystem som kan få bort fusket i ROT-hantering.

I motion Sk446 av Annika Carlsson och Helena Lindahl (C) lägger motionärerna fram förslag om en utveckling av HUS-avdraget som innebär att köparen får avdraget innan fakturan ska betalas.

I motion Sk435 yrkande 1 och 2 av Åsa Romson (MP) anförs att fattiga länder har svårt att förhandla fram bilaterala avtal om utbyte av information. Sverige bör därför arbeta aktivt för att stoppa kapitalflykten från fattiga länder genom att i organ som EU och OECD verka för multilate-

rala och automatiska informationsavtal för att förhindra kapitalflykt. Sverige bör vidare verka aktivt för att International Accounting Standards Board (IASB) inför krav på land-för-land-rapportering.

I motion Sk457 av Valter Mutts och Bodil Ceballos (MP) anförs att Sverige bör utforma en samlad politik för att motverka kapitalflykt från utvecklingsländer där en central åtgärd är att begränsa skatteparadisens möjligheter att verka. Andra åtgärder mot kapitalflykt som diskuteras bland forskare och biståndsorganisationer är stärkt stöd till FN:s skattekommitté, lagstiftning om land-för-land-rapportering av företags vinster, ökat stöd till folkrörelser och forskare i utvecklingsländerna, ökat informationsutbyte mellan olika länders skattemyndigheter etc.

I motion A262 av Lars Mejern Larsson (S) begärs ett tillkännagivande om att ett ansvar för huvudentreprenörer kan vara ett effektivt sätt att bekämpa svart arbete.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det viktigt att skattereglerna har en utformning som stärker medborgarnas förtroende för skattesystemet och underlättar för dem att göra rätt för sig. Skattefel ska begränsas och skattebrott, skattefusk och skatteundandragande motverkas. Målet om en minskad administrativ börda för företagen måste härvid beaktas. Skattesystemet måste också uppfattas som legitimt därför att det finansierar bra offentlig verksamhet som människor vill betala för. Skatter och avgifter måste ligga på en rimlig nivå.

Skatteverkets undersökningar visar att det omfattande fusket med skatter och avgifter, och särskilt det utbredda svartjobbbandet, har betydande negativa effekter. Det finns ett starkt samband mellan skattefusk och annan ekonomisk brottslighet. En stor andel av ekobrotten handlar om att företag använder svart arbetskraft eller fuskar med skatter och avgifter på annat sätt. De negativa effekterna av skatteundandraganden är många. Förutom att skattebördan vältras över på andra skattskyldiga medför fusket att konkurrens snedvrids och att seriösa näringsidkare riskerar att slås ut av skattefusande konkurrenter. Ytterligare effekter vid utnyttjande av svart arbetskraft är bl.a. att sjukpenning och andra ersättningar inte kan beräknas utifrån lönen. Om vissa skattskyldiga kan skjuta över sin del av skatte- och avgiftsbördan på andra rubbas dessutom respekten för den demokratiska beslutsordningen. För att tilliten till rättssamhället ska kunna upprätthållas krävs att skattefusk och ekonomisk brottslighet bekämpas effektivt.

Regeringen har under senare år vidtagit en rad åtgärder mot orsakerna till skattefusk.

Genom att införa en avdragsrätt för hushållstjänster och ROT-tjänster och förenkla användningen av denna möjlighet har förutsättningar skapats för att bedriva verksamhet vitt inom en sektor som under decennier varit

känd för svartarbete och skattefusk. Härigenom skapas trygga jobb för dem som arbetar i denna sektor. Det bör framhållas att en avgörande fördel med det förenklade HUS-avdraget, som innebär att rabatten lämnas direkt vid köpet, är att Skatteverket får en direktkontakt med de näringsidkare som utför arbetet och på det sättet kan informera om reglerna och även kontrollera att de följs. Möjligheterna att ingripa mot försök att missbruka systemet är därför goda.

Jobbskatteavdraget har gjort att beskattningen av arbetsinkomster sänkts kraftigt för låg- och medelinkomsttagare, vilket har minskat den s.k. skattekillen. Först när samhällsmedborgarna anser att beskattningen är rimlig kan acceptansen för skattesystemet öka och skatteundandragandet minska.

Förmögenhetskatten har avskaffats, och detta skapar förutsättningar för ett återflöde av stora belopp från utlandet. Skatteverket handlägger ett stort antal ärenden med begäran om självrättelse från personer som placerat kapital utomlands, och intresset för självrättelse ökar allteftersom nätet av avtal om informationsutbyte stärks. Det är mycket viktigt att det svenska skattesystemet slår vakt om rättvisa i beskattningen. De skattskyldiga ska kunna känna sig säkra på att de regler som riksdagen beslutat gäller lika för alla.

Åtgärder mot avancerade förfaranden som används i syfte att undgå skatt har vidtagits. Möjligheten att använda s.k. räntesnurror har stängts. Räntesnurrorna beräknades enligt Skatteverket medföra ett minskat skatteuttag med ca 7 miljarder kronor om året, och utrymmet har använts för en sänkning av företagets inkomstskatt. Skatteverket följer tillämpningen av ränteavdragsbegränsningsreglerna och ska analysera om de förebygger skatteplanering med ränteavdrag på avsett sätt. Härvid ska man särskilt uppmärksamma om nya metoder för att kringgå lagstiftningen har använts sedan reglerna trätt i kraft. Skatteverket har även i uppdrag att bevaka frågan om skatteplanering vid t.ex. externa förvärv eller externa lån utgör ett allvarligt hot mot den svenska bolagsskattebasen.

Även möjligheten att förpacka fastigheter i handelsbolag, det som kallas Pandoras ask, har stängts. Transaktionerna beräknades för taxeringsåren 2005–2007 uppgå till 54 miljarder kronor i förluster på handelsbolagsandelar och ytterligare 6,7 miljarder kronor för nedskrivning av lagerandelar. Bestämmelserna om beskattning av vissa penninglån har utvidgats till att även omfatta lån från utländska juridiska personer, lån som lämnas till juridiska personer som är delägarbeskattade i utlandet samt lån som lämnas i strid med låneförbudet i stiftelselagen (1994:1220). Möjligheten att handla med underskotts företag har begränsats.

Det internationella samarbetet mot skatteflykt har fått förnyad kraft med anledning av finanskrisen, och ambitionerna på detta område har kunnat höjas. Ett uttryck för detta är den allt bredare uppslutningen kring kravet på en fullständig öppenhet i samarbetet kring skattefrågor. EU:s finansministrar betonade i sitt bidrag till G20:s finansministrars möte den 14 mars 2009 behovet av att skydda det finansiella systemet mot otillräckligt reglerade jurisdiktioner där det saknas öppenhet och samarbete samt efterlyste

ett sanktionspaket. Vid G20:s toppmöte i London den 2 april 2009 kom stats- och regeringscheferna överens om att ingripa mot icke samarbetsvilliga jurisdiktioner, t.ex. skatteparadis, och förklarade att de var beredda att tillgripa sanktioner för att skydda sina offentliga finanser och finanssystem samt att banksekretessens tidevarv var över. Europaparlamentet har i en resolution lämnat ett kraftfullt stöd för denna inriktning.

Inom ramen för det nordiska samarbetet bedrivs sedan flera år ett arbete med inriktning på att förmå skatteparadisen att skriva bilaterala avtal med de nordiska länderna, och ett stort antal sådana avtal har ingåtts under det senaste året. Avtalen ansluter nära till OECD:s modell för bilaterala avtal om informationsutbyte i skatteärenden och ger möjlighet att utbyta upplysningar i skatteärenden och möjlighet för representanter för myndigheter i det ena landet att närvara vid skatteutredningar i det andra landet.

Efter att Schweiz under 2009 dragit tillbaka sin reservation mot artikel 26 i OECD:s modellavtal, i vilken en internationellt accepterad standard för informationsutbyte i skatteärenden kommer till uttryck, har Sverige och Schweiz kunnat inleda förhandlingar om att uppdatera skatteavtalet mellan länderna med bestämmelser om informationsutbyte enligt OECD:s standard. Förhandlingarna är i huvudsak slutförda. Även med Liechtenstein har förhandlingarna om informationsutbyte i skatteärenden enligt OECD:s standard slutförts.

Inom EU pågår förhandlingar om ett s.k. antibedrageriavtal mellan EU och dess medlemsstater å ena sidan och Liechtenstein å andra sidan. Avtalet syftar bl.a. till att säkerställa informationsutbyte i administrativa skatteärenden enligt OECD:s standard. Förhandlingarna är i huvudsak slutförda men en slutlig politisk överenskommelse kring avtalet återstår dock att göra inom EU. Kopplat till antibedrageriavtalet med Liechtenstein finns dessutom ett förslag till mandat för kommissionen att omförhandla och utvidga det befintliga antibedrageriavtalet mellan EU och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan. Det befintliga avtalet omfattar för närvarande inte rättslig hjälp och informationsutbyte beträffande direkta skatter. Sverige stöder att man på EU-nivå omförhandlar avtalet för att utvidga det i detta avseende.

Uppförandekodgruppens arbete med att motverka skadlig skattekonkurrens fortsätter. Inom EU är det inte godtagbart att ha skatteåtgärder som strider mot uppförandekodens principer. Det bör inte heller vara godtagbart för länder utanför EU att ägna sig åt skadlig skattekonkurrens. Ekofinrådet har därför den 8 juni 2010 gett kommissionen i uppdrag att påbörja diskussioner med Schweiz och Liechtenstein om principerna och kriterierna i uppförandekoden. Kommissionens uppdrag är ett första steg i arbetet med att förmå Schweiz och Liechtenstein att följa uppförandekodens principer och avveckla sådana skatteåtgärder som inte är förenliga med dessa principer.

Kommissionen lade den 2 februari 2009 fram förslag till ett nytt direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning. Handräckningsdirektivet omfattar främst informationsutbyte, men det innehåller även bestämmelser om annat samarbete, såsom koordinerade, simultana utredningar samt möjligheter för tjänstemän i en medlemsstat att närvara vid utredningar i en annan medlemsstat. Förslaget till ett nytt direktiv innehåller ett utvidgat tillämpningsområde och omfattar huvudsakligen alla direkta skatter. När det gäller informationsutbyte på begäran i enskilda fall föreslås det att OECD:s standard på detta område ska gälla fullt ut, vilket innebär att det inte ska gå att vägra att lämna uppgifter med hänvisning till banksekretess eller till att uppgifterna inte tas in för egna beskattningssändamål. Förslaget innehåller även bestämmelser om ett automatiskt informationsutbyte rörande vissa inkomster. Allt informationsutbyte enligt direktivet effektiviseras genom ett tydligare förfarande och gemensamma tekniska format. Förslaget antogs av rådet den 15 februari 2011.

Även om anslutningen till OECD:s standard för informationsutbyte i skatteärenden nu ökar snabbt är det viktigt att de åtaganden om informationsutbyte som görs i avtalen inte förblir rena pappersprodukter. Inom OECD:s globala forum för transparens och informationsutbyte på skatteområdet genomförs därför landrevisioner. I en första fas bedöms regleringen och i en andra fas tillämpningen. G20 har vid mötet i Seoul, Korea, begärt att Global Forum påskyndar sina fas 1- och fas 2-revisioner. Antalet ingångna avtal överstiger nu 600, och revisionsprocessen väntas vid årets utgång ha resulterat i 60 landrapporter.

Inom OECD görs ansträngningar för att snabbt utveckla nätverket för utbyte av information på skatteområdet. Många mindre länder saknar de resurser som behövs för att på kort tid ingå ett stort antal avtal. Även större länder kan ha svårt att samla de resurser som krävs för att förhandla fram avtal med många små och avlägset belägna länder. Utvecklingsländer har samma resursproblem. För att underlätta för dessa länder att skapa ett nätverk av avtal har OECD utvecklat en teknik med multilaterala förhandlingar som förs i syfte att ingå bilaterala avtal. Modellen har utvecklats med det nordiska samarbetet på detta område som förebild. Tre pilotprojekt har startats och visat sig vara framgångsrika. Över 100 avtal har träffats eller är på väg att träffas som ett resultat av detta initiativ. Vidare har den konvention om handräckning i skatteärenden som tillkommit på svenskt initiativ och som utarbetats av Europarådet och OECD i mars 2010 förändrats så att den uppfyller OECD:s standard för informationsutbyte i skatteärenden m.m. Konventionen har också öppnats för tillträde av länder som inte är medlemmar i OECD eller Europarådet.

För att öka effektiviteten i Skatteverkets kontrollarbete har särskilda åtgärder vidtagits.

Ett krav på användning av certifierade kassaregister inom kontantbranscherna gäller sedan den 1 januari 2010. Skatteverket genomför kontroller, och en kontrollavgift på 10 000 kr tas ut av dem som inte följer reglerna.

Utskottet anser att det finns anledning att avvakta innan effekten av kravet på certifierade kassaregister bedöms och är därför inte berett att nu ta ställning för förändringar i detta regelverk.

Byggbranschens arbetsgivare och fackförbund har utarbetat ett särskilt åtgärdsprogram för vita arbeten inom byggsektorn. Bland annat har ett system för legitimationsplikt och närvaroredovisning på byggarbetsplatser utvecklats. Systemet används i dag på frivillig grund, men avsikten är att det ska uppställas avtalskrav på att underentreprenörer följer reglerna om närvaroredovisning. I planerna ingår vidare att Skatteverket ska få möjlighet att oanmält besöka byggföretag och arbetsplatser för kontroll av närvaroredovisningen efter mönster från de regler som gäller för de branscher som har ett krav på personalliggare. Ytterligare ett inslag som branschen bedömer som viktigt är att arbetsgivarens månatliga redovisning till Skatteverket ska göras på individnivå. På så sätt blir det svårare för oseriösa aktörer att upprätthålla en legitim fasad. I åtgärdsprogrammet ingår en rad ytterligare åtgärder som även de syftar till att göra det svårt att bedriva oseriös verksamhet inom byggsektorn.

Lagen (2006:575) om särskild skattekontroll i vissa branscher trädde i kraft den 1 januari 2007 och innebär ett krav på personalliggare inom restaurang- och frisörbranscherna. Skatteverket har rätt att göra oannonserade kontrollbesök och i samband med dessa utföra en begränsad revision. Vid överträdelser tas en kontrollavgift på 10 000 kr ut. Skatteverket har genomfört en stor mängd kontroller 2010. Arbetet med oannonserade besök är enligt verkets uppfattning en billig och effektiv kontrollform, och stora informativa inslag följer av besöken. Frågan om en utvidgning till bygg- och tvätteribranscherna har utretts och övervägs för närvarande i Regeringskansliet.

Regler om omvänd skattskyldighet har införts i mervärdesskattelagen för att motverka undandragandet av mervärdesskatt inom byggsektorn. Reglerna trädde i kraft den 1 juli 2007.

Regeringen har vidare tillsatt en särskild utredare (dir. 2009:91) med uppgift att ta fram ett förslag om att arbetsgivare m.fl. ska lämna uppgifter om löner och skatteavdrag på arbetstagarnivå varje månad (månadsuppgift) till den myndighet som utredaren finner lämplig. Syftet med systemet är bl.a. att ge bättre kontrollmöjligheter.

När det gäller frågan om ett entreprenadavdrag inom byggbranschen har ett sådant förslagsits i departementspromemoria Ds 2004:43 Byggentreprenadavdrag samt omvänd skattskyldighet (moms). Förslaget remitterades, men remissinstanserna ifrågasatte förslaget effektivitet när det gällde att stävja skatteundandraganden. Det blev därför aldrig aktuellt med ett genomförande av förslaget. Utskottet ser inte någon anledning att nu ta ställning för ett införande av detta förslag.

När det gäller förslaget om schablonbeskattning inom kontantbranscherna har ett sådant väckts av Branschsaneringsutredningen 1996 och därefter utretts i flera omgångar med resultatet att det inte ansågs möjligt

att lägga fram något förslag. I stället valdes alternativet att införa personalliggare och oannonserade kontroller som metod för att stävja svartarbete. Utskottet är inte berett att åter väcka frågan om en schablonbeskattning för vissa branscher.

Skatteverket har genom sin kontrollverksamhet, inte minst inom rikspolisprojektet Taxi, avslöjat skattefuskare. Vägtrafikregisterutredningen har numera lagt fram ett förslag som innebär att uppgifter från taxameterbesiktningar ska registreras i Transportstyrelsens tillståndsdatabas, bl.a. för att utgöra stöd för Skatteverkets skattekontroll. Utredningens förslag är för närvarande ute på remiss.

När det gäller behandling och utbyte av uppgifter mellan de brottsbekämpande myndigheterna pågår ett reformarbete. I den nya polisdatalagen (2010:361), som träder i kraft den 1 mars 2012, finns ändamålsbestämmelser och sekretessbrytande bestämmelser som ger polisen möjligheter att trots viss sekretess lämna ut uppgifter till övriga brottsbekämpande myndigheter. Rikspolisstyrelsen, polismyndigheter, Ekobrottsmyndigheten, Åklagarmyndigheten, Tullverket, Kustbevakningen och Skatteverket ska kunna medges direktåtkomst till personuppgifter i polisens brottsbekämpande verksamhet som har gjorts gemensamt tillgängliga. Regeringen gav i oktober 2010 en särskild utredare i uppdrag att se över reglerna om sekretess och utbyte av information mellan myndigheter när de samverkar i bekämpningen av grov organiserad brottslighet (dir. 2010:112). Utredaren ska med beaktande av bl.a. den nya polisdatalagen kartlägga behovet av förbättrade möjligheter för myndigheterna att utbyta uppgifter.

Enligt utskottets mening är det viktigt att reglerna om F-skatt har en utformning som gör det enkelt att starta och bedriva näringsverksamhet. Det finns därför anledning att iakttä en viss restriktivitet när det gäller önskemål om olika former av begränsningar och regleringar av möjligheten att få F-skattsedel. Samtidigt bör det enligt utskottets mening finnas ett utrymme för förändringar i syfte att komma till rätta med olika former av missbruk. En förutsättning bör dock enligt utskottets mening vara att F-skattsedelns grundläggande funktion inte påverkas negativt. Frågan om en möjlighet att tidsbegränsa F-skattsedlar har väckts i en motion. Denna metod tvingar företagare med mycket låg omsättning att varje år ansöka om en ny F-skattsedel och underlättar på så sätt Skatteverkets kontrollarbete. Problemet är att de årliga ansökningarna medför en ökad administration för företagarna samtidigt som kontrollvärdet kan ifrågasättas. Den som vill undvika kontrollen behöver bara redovisa en högre omsättning.

När det gäller förslaget om ett undantag från kontrolluppgiftsskyldigheten för små belopp som utbetalas av idrottsföreningar bör det framhållas att det rör sig om skattepliktiga inkomster som ska redovisas även om mottagarens totala skattesituation gör att någon skatt inte kommer att tas ut i det enskilda fallet. Ett undantag som bara omfattar kontrolluppgiftsskyldigheten framstår därför som mindre lämpligt. Det skulle t.ex. leda till att de

som mottagit ett mindre belopp blir skyldiga att göra en ändring i sina förtryckta deklARATIONER. Utskottet är inte berett att tillstyrka ett förslag med denna utformning.

Av Bolagsverkets information framgår att det finns möjlighet att avregistrera en ekonomisk förening som inte bedrivit någon verksamhet under de tio senaste åren. Ansökan om detta görs av en ledamot i styrelsen eller av den som är berörd. En avregistrering på denna grund är avgiftsfri.

Utskottet kan konstatera att det pågår ett aktivt arbete på flera olika fronter som är inriktat på att komma till rätta med alla former av skattefusk och svartarbete. Det internationella samarbetet är bl.a. inriktat på att även länder och jurisdiktioner med små resurser ska ha möjlighet att delta och kunna använda den information som blir tillgänglig genom det avtalsnät som byggs upp. Behovet av en sådan inriktning av samarbetet har också understrukits av G20. När det gäller innehållet i koncernredovisningar bör det framhållas att dessa inte ligger till grund för någon beskattning.

Mot denna bakgrund ser utskottet inte någon anledning för riksdagen att rikta tillkännagivanden till regeringen om behovet av olika åtgärder på detta område. Utskottet avstyrker de aktuella motionerna.

Betalning av skatter och avgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om anstånd med betalning av skatt, befrielse från avgifter, betalning av arbetsgivaravgifter och egenavgifter var tredje månad, differentierade förseningsavgifter, tillfällig mantalsskrivning och undantag för små företagsförsök.

Bakgrund

Företagens betalning av skatter och avgifter

Företagare redovisar och betalar innehållen preliminärskatt, arbetsgivaravgifter och debiterad F-skatt per kalendermånad. Företag med beskattningsunderlag över 40 miljoner kronor per år redovisar även mervärdesskatt per kalendermånad.

Företag med ett beskattningsunderlag som understiger 40 miljoner kronor redovisar normalt mervärdesskatt för en period på 3 kalendermånader. De mindre företagens tremånadersredovisning av mervärdesskatt infördes den 1 januari 2008 i syfte att förbättra likviditeten och minska den administrativa bördan för dessa företag (prop. 2007/08:25, bet. 2007/08:SkU14).

Den som har F-skattsedel betalar själv sin preliminära skatt i form av debiterad F-skatt. F-skatt debiteras i en post och betalas med lika stora belopp varje månad framåt i tiden. En skattskyldig kan ansöka om ändrad

beräkning av sin preliminära skatt. Skatteverket får vid utpräglad säsongsverksamhet besluta att F-skatt ska betalas endast under vissa kalendermånader.

Små företag med ett beskattningsunderlag på högst 1 miljon kronor får redovisa mervärdesskatt för beskattningsår.

Anstånd

Skatteverket har möjlighet att bevilja anstånd med inbetalning av skatt vid synnerliga skäl. Syftet med bestämmelsen är att den skattskyldige vid tillfälliga betalningsproblem ska kunna få lite extra tid till att skaffa fram pengar för att betala skatt som inte ska ändras. Särskild restriktivitet iaktas när det gäller näringsidkare, och det ska klart framgå att anståndet inte leder till kreditförluster för det allmänna.

Kostnad för ombud eller biträde

Den som i ett ärende eller mål har haft kostnader för ett ombud eller biträde, en utredning eller något annat som skäligen behövs för att ta till vara sin rätt har i viss utsträckning rätt till ersättning för kostnaderna, bl.a. i det fall den skattskyldige helt eller delvis vinner bifall till sina yrkanden i ärendet eller målet (framgångskravet). Ersättningen kan inte lämnas för kostnader för att fullgöra deklarationsskyldigheten eller för eget arbete.

Lagrådsremiss

I en lagrådsremiss den 13 januari 2011 om skatteförfarandet föreslås att anståndsreglerna görs mer generösa. Anstånd ska alltid kunna beviljas om det är tveksamt hur mycket skatt den skattskyldige kommer att behöva betala, dvs. inte som i dag bara när den skattskyldige begärt omprövning eller överklagat utan även i andra fall där en nedsättning av skatt aktualiseras. Skatteverket ska också få bevilja anstånd om det kan antas vara till fördel för det allmänna.

Vidare föreslås att rätten till ersättning för kostnader för ombud eller biträden inte ska vara beroende av att den skattskyldige helt eller delvis vinner bifall till sina yrkanden i ärendet. Den enskilde kan då få ett tidigt beslut i ersättningsfrågan. Hur stor ersättning som ska beviljas ska dock beslutas i samband med att huvudfrågan avgörs. Ersättning ska kunna beviljas i samtliga ärenden och mål enligt skatteförfarandelagen, vilket innebär att ersättning kan beviljas i fler ärenden och mål än i dag.

En proposition kommer att avlämnas i juli 2011.

Finansministern och närings- och energiministern aviserade i ett pressmeddelande den 13 januari 2011 att en ny översyn av bestämmelserna om ersättning för kostnader för biträden och ombud kommer att genomföras.

Förseningsavgift

Avgiften vid för sen inkomstdeklaration uppgår till 5 000 kr för aktiebolag och ekonomiska föreningar och 1 000 kr för övriga. Om deklarationen inte inkommit efter tre månader tas en ny förseningsavgift ut. Dröjer deklarationen ytterligare två månader tas en tredje avgift ut. Förseningsavgiften vid för sen inlämning av en skattedeklaration (arbetsgivaravgifter och moms) uppgår till 500 kr. Om den ska lämnas efter föreläggande uppgår avgiften till 1 000 kr.

Motionerna

I motion Sk366 av Andreas Norlén och Maria Plass (M) ifrågasätts om det är rimligt att skatt ska betalas omgående. De föreslår ett tillkännagivande om att reglerna om taxeringsbesluts verkställbarhet och anstånd med skattebetalning bör ses över.

I motion Sk390 av Lars-Arne Staxäng och Margareta Cederfelt (M) anförs att företagare har små möjligheter att få anstånd när Skatteverket beslutat om högre skatt. Eftersom det inte är ovanligt att en skattetvist i domstol kan ta flera år orsakar detta dilemma en mycket stor belastning på de enskilda företaget. Lagstiftningen bör ses över i syfte att stärka den enskildes och företagets rättssäkerhet.

I motion Sk415 av Sten Bergheden (M) föreslås att företagare som hamnar i en skattetvist ska få anstånd så att skatten betalas när domen vunnit laga kraft. Det vore också rimligt med någon form av tidsbegränsning för handläggningstiderna vid skattetvister. Även reglerna om rättegångskostnader borde ses över. Domstolarna bör ha ökad möjlighet att ålägga staten att betala den skattskyldiges skäligen rättegångskostnader om staten förlorar målet.

I motion Sk437 av Karin Nilsson och Emil Källström (C) anförs att småföretag ofta är väldigt sårbara vid sjukdom. En allvarlig sjukdom som t.ex. stroke eller cancer kan vara en förklarlig orsak till att en redovisning eller inbetalning till Skatteverket eller Bolagsverket inte kommer in till ett visst angivet datum. Men en sådan orsak som i alla andra sammanhang skulle betraktas som en skäligen orsak till fördröjning kan leda till skattetillägg, förseningsavgifter eller kostnadsräntor. En utredning bör tillsättas för att förenkla regelverken och stärka rättssäkerheten för företagare på skatteområdet.

I motion Sk402 av Tomas Tobé (M) anförs att företagare bör få möjlighet att välja mellan månadsvis och kvartalsvis betalning av arbetsgivaravgifter och egenavgifter när statsfinanserna tillåter. Det skulle vara en viktig reform för minskat regelkrångel och ett mer företagsamt Sverige.

I motion Sk392 av Tommy Waidelich (S) anförs att de avgifter som tas ut vid försenade momsinsbetalningar och företagsdeklarationer inte är proportionerliga. Småföretag borde få betala lägre avgifter och storföretag högre avgifter.

I motion Sk354 av Peter Hultqvist och Roza Güclü Hedin (S) anføres att många som arbetar inom turism- och besöksnäringen är säsongsanställda. Man bor ofta kvartals- och halvårsvis i den kommun där man för tillfället arbetar. En möjlighet till tillfällig mantalsskrivning bör prövas för att öka de aktuella kommunernas skatteintäkter.

I motion Sk318 av Sten Bergheden och Eliza Roszkowska Öberg (M) föreslås en möjlighet för skolor att låta elever göra små företagsförsök utan att samtidigt behöva sätta sig in i skatteproblematiken kring företagande. Genom en särskild F-skattesedel för utbildningar ska sådana företagsförsök slippa följa de skatteregler som annars gäller för verksamheten.

Utskottets ställningstagande

Företagen i Sverige måste i dag ha kunskap om och följa ett stort antal regler samtidigt som de ständigt måste förbättra sin effektivitet och flexibilitet för att vara konkurrenskraftiga i en globaliserad värld. Allt fler länder har insett att även regelverken utgör ett konkurrensmedel. Genom att skapa bästa möjliga regelverk för de svenska företagen kan staten medverka till att företagens konkurrenskraft ökar internationellt. Dessutom underlättas företagandet. Ett sätt att ge företagen bättre konkurrenskraft är att utforma reglerna på ett enklare och mer ändamålsenligt sätt så att företagen kan ägna mer tid och resurser åt att driva och utveckla sin verksamhet och därmed växa och anställa fler, vilket leder till ökad tillväxt. Ett enkelt regelverk för att starta och driva företag tillvaratar dessutom individernas initiativförmåga och ger därmed ett tillskott till samhället.

Skatteförfarandeutredningen har haft i uppdrag att förtydliga och förenkla lagstiftningen på skatteförfarandeområdet. En viktig utgångspunkt har varit att minska den administrativa bördan för företag och andra enskilda samt att bidra till en effektivisering av Skatteverkets administration. Bland förslagen kan nämnas att alla deklarationsskyldiga i fortsättningen ska kunna använda deklarationsombud. Samtliga skattedeclarationer och även deklarationsskyldigheten för inkomst (den nuvarande självdeklarationen) ska omfattas. Samtidigt föreslås nya deklarationstidpunkter för juridiska personer i syfte att jämna ut arbetsbelastningen för deklarationsmedhjälpare och Skatteverket. Härigenom kommer de deklarationsskyldiga att kunna få bättre service, och den administration som anståndshanteringen innebär kommer också att minska betydligt.

Skatteförfarandeutredningen har vidare föreslagit att anstånd alltid ska kunna beviljas om det är tveksamt hur mycket skatt den skattskyldige kommer att behöva betala, dvs. inte som i dag bara när den skattskyldige begärt omprövning eller överklagat utan även i andra fall där en nedsättning av skatt aktualiseras. Skatteverket ska också få bevilja anstånd om det kan antas vara till fördel för det allmänna.

Utredningen föreslår också att rätten till ersättning för kostnader inte ska vara beroende av att den skattskyldige helt eller delvis vinner bifall till sina yrkanden i ärendet. Den enskilde kan då få ett tidigt beslut i ersättningsfrågan. Hur stor ersättning som ska beviljas ska dock beslutas i samband med att huvudfrågan avgörs. Ersättning ska kunna beviljas i samtliga ärenden och mål enligt skatteförändelagen, vilket innebär att ersättning kan beviljas i fler ärenden och mål än i dag.

Skatteförändretredningen har också haft i uppdrag att se över tillämpningen av skatte- och tulltilläggen. Utredningen anför att det ännu inte har gått tillräckligt lång tid för att det i alla delar ska vara möjligt att dra slutsatser om hur skattetilläggsbestämmelserna efter 2003 års reform kommer att tillämpas. Utredningen konstaterar dock att bestämmelserna om skattetillägg har blivit mer nyanserade och att riskerna för konflikter med Europakonventionens krav har minskat. Tillämpningen av befrielsereglerna har blivit mer generös och flexibel. En negativ effekt av reformen är dock enligt vad som anføres att regleringen har blivit komplex och svåröverskådlig. Utredningen föreslår att följande justeringar görs för att ytterligare förstärka rättssäkerhetsaspekterna:

- Nivåerna för delvis befrielse från skattetillägg ska tas bort.
- Utrymmet för frivillig rättelse ska bli större.
- Normalt tillgängligt kontrollmaterial ska få större betydelse.
- Procentsatsen för skattetillägg för den som inte gjort skatteavdrag ska sänkas till 5 %.

Regeringen lade den 13 januari 2011 fram en lagrådsremiss som baserar sig på Skatteförändretredningens förslag. I anslutning här till har finansministern och närings- och energiministern aviserat att en ny översyn av bestämmelserna om ersättning för kostnader för biträde kommer att genomföras.

Utskottet är med hänsyn till det arbete som nu pågår med ett förslag om ett nytt skatteförfarande som innebär enklare och tydligare regler och viktiga förbättringar i rättssäkerheten för de skattskyldiga inte berett att nu rikta tillkännagivanden till regeringen med det innehåll som föreslås i motionerna Sk366, Sk390, Sk415 och Sk437.

Riksdagen fattade under våren 2007 beslut om en förlängning av de mindre företagens redovisningsperiod för mervärdesskatt till tre kalendermånader i syfte att förbättra likviditeten och minska den administrativa bördan för dessa företag. Bakgrunden till detta beslut var att den normala redovisningsperioden för mervärdesskatt – en månad – kunde innebära en ansträngd likviditetssituation och medföra förhållandevis höga hanteringskostnader. De senarelagda inbetalningarna beräknades medföra ränteförluster för statskassan som uppgår till ca 450 miljoner kronor per år.

Utskottet anser att dagens ordning med en redovisning av innehållen preliminärskatt och arbetsgivaravgifter per kalendermånad har praktiska fördelar eftersom företag i allmänhet använder sig av en månadsbaserad

lönehantering. Här finns också en utvecklingspotential. Regeringen har tillsatt en särskild utredare med uppgift att ta fram ett förslag om att arbetsgivare m.fl. ska lämna uppgifter om löner och skatteavdrag på arbetstagnivå varje månad (månadsuppgift). Syftet med systemet ska vara att ge Försäkringskassan och Skatteverket m.fl. bättre kontrollmöjligheter och att effektivisera arbetsgivarnas uppgiftslämnande till olika myndigheter. Förslaget om längre betalningsfrister är dessutom en kostsam åtgärd som det enligt utskottets mening inte är aktuellt att genomföra. Utskottet avstyrker därför även motion Sk392.

Ett undantag för affärsverksamheter som bedrivs i utbildningssyfte kan framstå som en enkel åtgärd men innebär enligt utskottets mening att skattelagstiftningen tillförs ytterligare en gränsdragning som ska hanteras av Skatteverket och de skattskyldiga som har kontakt med de undantagna verksamheterna. Utskottet anser inte att det finns tillräckliga skäl att tillföra skattereglerna ett undantag av denna karaktär och avstyrker därför även motion Sk318.

Utskottet är inte heller berett att låta utdebiteringen av kommunal skatt variera med den skattskyldiges delårsboende i olika kommuner. En sådan ordning skulle bidra till ett ökat uppgiftslämnande och framstår som näst intill omöjlig att kontrollera. Ett eventuellt behov av en justering av kommunernas och landstingens skatteunderlag bör kunna tillgodoses på annat sätt. Utskottet avstyrker även motion Sk354.

Inbetalning till fel skattekonto

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslaget om nya rutiner vid inbetalning till fel skattekonto.

Bakgrund

När en person sätter in pengar på sitt skattekonto sker det över Skatteverkets plus- eller bankgiro. Vid betalning över Internet måste referensnumret för skattekontot anges. På de förtryckta inbetalningskort som Skatteverket sänder ut anges referensnumret för den person som kortet avser. Om en betalning inte görs med ett förtryckt inbetalningskort måste förutom namn och adress även person- eller organisationsnummer alternativt referensnummer anges. Om inte rätt nummer anges, eller om inget nummer alls anges, får Skatteverket svårt att reda ut till vilket skattekonto inbetalningen ska hänföras och beloppet kan då bli för sent bokfört eller hamna i en inbetalningsbalans.

Om inbetalaren av misstag anger en annan persons nummer (felinbetalning) gottskrivs inbetalningen det skattekonto som inbetalaren angett. Skatteverket har inte någon möjlighet att kontrollera om inbetalaren angivit rätt

person- eller organisationsnummer alternativt referensnummer. Om en inbetalning bokförts på ett annat skattekonto än vad som var avsikten på grund av att inbetalaren angett fel referensnummer eller använder fel inbetalningskort, står inbetalaren för risken för felinbetalningen. Skatteverket kan, om mottagaren av beloppet godkänner att pengarna återbetalas eller omförs och om det finns ett överskott på dennes skattekonto som motsvarar det felinbetalda beloppet, av serviceskäl, återbetala beloppet genom att omföra det till inbetalarens skattekonto. Motsätter sig mottagaren att Skatteverket för om beloppet eller om det inte finns något överskott att återbetala eller omföra till inbetalaren har inbetalaren en civilrättslig fordran på mottagaren som han eller hon kan göra gällande genom att processa i allmän domstol. Skatteverket kan inte på eget initiativ återbetala ett felinbetalat belopp utan bara medverka till att en överenskommelse mellan inbetalaren och mottagaren kommer till stånd.

Den prövning som blir aktuell när det framställs krav mot Skatteverket på civilrättslig grund är helt beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Skatteverket har behandlat och avslagit sådana anspråk, och frågan om Skatteverkets eventuella återbetalningsansvar prövas för närvarande i allmän domstol.

Solna tingsrätt biföll i en dom den 25 januari 2010 (T 414-09) ett yrkande om att staten ska återbetala ett belopp som av misstag satts in på fel skattekonto. Domstolen konstaterar att den situation som uppkommer vid en inbetalning av misstag till någon annans skattekonto inte är förutsedd i den offentliga regleringen och att det måste förutsättas att civilrättsliga regler ska bilda utgångspunkt för prövningen i denna situation. Enligt dessa ska återbetalning ske om det inte finns tillräckliga skäl för en motsatt slutsats. Som skäl för återbetalning brukar man anföra att det skett en förmögenhetsöverföring som saknar rättslig grund. Mot detta brukar man åberopa intresset av trygghet i omsättningen. Den som i god tro har tagit emot ett belopp och kanske tillgodogjort sig beloppet kan anses ha ett befoogat intresse av att få behålla det. Enligt domstolens bedömning kan staten inte undgå skyldigheten att återbetala genom att hänvisa till att inbetalningar godtas utan närmare granskning. Domstolen går härefter in på hur parterna har agerat vid inbetalningen och konstaterar att staten inte har anpassat sitt agerande på ett sätt som har haft betydelse för statens möjlighet att få betalning för den skatteskuld som förelåg i det mottagande bolaget. Slutsatsen blir att det inte finns tillräckliga skäl att frångå huvudregeln, och en återbetalning ska därför ske.

Svea hovrätt konstaterar i en dom den 12 juli 2010 (T 1462-10) att inbetalaren underrättat Skatteverket om misstagsbetalningen inom en vecka efter att den skett och samma dag som den upptäcktes. Härtill kommer att staten genom Skatteverket var medveten om att mottagaren var under företagsrekonstruktion då misstagsbetalningen utfördes. Den nu angivna omstän-

digheten medför att staten inte har haft rätt att inrätta sig efter betalningen på ett sådant sätt att denna inte ska tillgodoräknas rätt betalningsavsändare. Hovrätten fastställde tingsrättens dom.

Högsta domstolen meddelade prövningstillstånd den 15 september 2010 (T 3855-10).

Motionen

I motion Sk452 av Roger Tiefensee (C) anförs att det inte är rimligt att en skattskyldig som sätter in pengar på fel skattekonto riskerar att förlora pengarna. Det är därför av stor vikt att Skatteverket och andra myndigheter inför rutiner som fungerar på ett rättssäkert och tillfredsställande sätt för medborgare och företagare.

Utskottets ställningstagande

I skattekontosystemet har alla möjlighet att sätta in pengar på sitt eget eller någon annans skattekonto. Det är t.ex. vanligt att företag som sköter bokföringen åt näringsidkare också ombesörjer skatteinbetalningar. Inbetalningarna tas emot av Skatteverket och ska enligt nuvarande regler tillgodoföras det angivna skattekontot utan någon som helst prövning eller något ifrågasättande. Av detta följer att det vilar ett stort ansvar på den som sköter inbetalningar till skattekonto att ange rätt referensnummer eller personnummer på det skattekonto han eller hon vill att inbetalningen ska krediteras.

Enligt utskottets mening utgör möjligheten att fritt och utan föregående prövning från Skatteverkets sida göra insättningar på ett skattekonto en grundläggande förutsättning för skattekontosystemet. Misstagsinbetalningar är möjliga och behandlas i princip på samma sätt som om det hade rört sig om en insättning på ett bankkonto eller liknande. Skatteverket har i normalfallet inte någon möjlighet att upptäcka de fall då en betalning satts in på ett annat konto än inbetalaren avsett; det är därför inte en framkomlig väg att lägga ett utökat ansvar på Skatteverket för att en betalning i det enskilda fallet hamnar på rätt konto.

Som framgår av den inledande redovisningen är frågan om Skatteverkets ansvar vid inbetalning till fel skattekonto nu föremål för prövning i allmän domstol.

Skatteverkets rättschef Vilhelm Andersson har i ett svar den 11 december 2010 på en debattartikel anfört att det är mycket ovanligt att företag eller privatpersoner av misstag betalar in pengar till någon annans skattekonto. När det händer försöker Skatteverket alltid hjälpa till så att pengarna hamnar på rätt skattekonto. Genom att kontakta den som felaktigt har fått pengarna insatta på sitt skattekonto kan misstaget oftast rättas till i samförstånd. I några mycket ovanliga fall har det dock av olika skäl inte varit möjligt att föra över pengarna till rätt skattekonto. Skatteverket ställer sig positivt till en utredning som kan se över hur personer och företag som har gjort felaktiga inbetalningar kan få större möjligheter att korrigera

felet även när betalningsmottagaren inte är samarbetsvillig. Frågan är generell och bör enligt vad som anförs även gälla t.ex. ökade möjligheter att korrigera felaktiga inbetalningar till någon annans bankgirokonto eller felaktig betalning av någon annans räkning. Skatteverket har ändrat sin rutin så att pengar som betalas in till ett skattekonto för företag som har gått i konkurs omgående betalas tillbaka.

Utskottet utgår från att problemen med misstagsbetalningar även har uppmärksammats av regeringen och kommer att bli föremål för överväganden i anslutning till beredningen av de förslag som Skatteförfarandeutredningen lagt fram när det gäller bl.a. skattekontosystemet. Utskottet anser inte att det finns någon anledning att rikta tillkännagivanden till regeringen i saken och avstyrker därför motionerna.

Synliga skatter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om information om arbetsgivaravgifter på lönebeskedet, mer information om skatteförändringar från Skatteverket och ett avskaffande eller en förändring av preliminärskattesystemet.

Motionerna

I motion Sk203 av Jenny Petersson (M) anförs att skattesystemet behöver utvecklas mot en mer öppen och samlad redovisning av den enskildes löneskatter och de lagstadgade och avtalsenliga avgifter som arbetsgivaren betalar in. Regeringen bör därför se över möjligheten att synliggöra samtliga skatter och lagstadgade och avtalsenliga arbetsgivaravgifter på varje lönebesked.

I motion Sk204 yrkandena 1 och 2 av Finn Bengtsson och Amir Adan (M) anförs att skatternas storlek har mycket stor betydelse för svenska folkets privatekonomi men är väl dolda och att få människor vet hur stor andel skatt de egentligen betalar. Det är en självklarhet att hela personalkostnaden ska redovisas och att den enskilde får information om den totala summan av avgifter och skatter. Regeringen bör med detta som utgångspunkt se över och ta initiativ till en förändring i redovisningen av källskattesystemet.

I motion Sk235 av Bengt-Anders Johansson (M) anförs att det är viktigt att synliggöra det totala skattetrycket och att staten och det allmänna som arbetsgivare bör redovisa skatter och avgifter på lönebeskedet till sina anställda.

I motion Sk260 av Katarina Brännström (M) anförs att Skatteverket bör informera om de olika skatterna i Sverige och därmed öka medvetenheten. Liksom Pensionsmyndigheten meddelar en ökning eller en sänkning av

den allmänna pensionen i brev skulle Skatteverket kunna göra motsvarande när ändring sker. Det borde också bli obligatoriskt att meddela arbetsgivaravgiften på samtliga anställdas lönebesked vid varje utbetalning.

I motion Sk306 av Malin Löfsjögård (M) anförs att svenskarna under-skattar hur mycket de betalar i skatt. Arbetsgivaravgiften, som är en stor del av en löntagares skattebörda, är osynlig för de flesta. Att redovisa arbetsgivaravgiften i löntagarbeskedet är ett sätt att göra det tydligt men också att göra den tydlig i den årliga deklarationen. Alla har rätt att veta hur mycket pengar de betalar in till staten och vilket det egentliga skatte-trycket är.

I motion Sk335 yrkandena 1 och 2 av Betty Malmberg och Eva Bengtson Skogsberg (M) anförs att fler borde upplysas om de ”dolda löne-skatter” som arbetsgivarna betalar in för sina anställda. Statliga myndighe-ter och förvaltningar borde gå i bräschen och se till att den avgift som arbetsgivaren betalar in för den enskilde löntagaren alltid anges på lönebe-skeden. Regeringen bör överväga att ge Skatteverket ett särskilt uppdrag, nämligen att informera om jobbskatteavdraget och andra dolda skatter.

I motion Sk367 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M) anförs att problemet med att en löntagare inte vet hur mycket han eller hon betalar i skatt kan motverkas genom större synlighet i exempelvis lönespecifikationerna. Detta skulle bättra på förtroendet för skatteuttaget och ge en riktigare bild av hur lönen hanteras.

I motion Sk426 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) anförs att riksdagen bör lagstifta om att arbetsgivaravgifterna ska anges på lönebeskedet för att tydliggöra för den enskilde löntagaren hur mycket skatt och sociala avgif-ter han eller hon betalar. Även det särskilda avdraget för förvärvsinkoms-ter borde redovisas för att på så sätt ge en helhetsbild av det totala skattetrycket på den lön som en löntagare har arbetat ihop. Den offentliga sektorn bör föregå med gott exempel och snarast synliggöra skatter på löne-beskedet.

I motion Sk430 yrkandena 1 och 2 av Gustav Blix (M) anförs att reger-ingen bör ta initiativ till att se till att Skatteverket på deklarationen även uppger de olika socialförsäkringsavgifter som betalas via arbetsgivarna för varje löntagare. Staten bör agera som ett föredöme genom att tydligt på lönebeskeden redovisa arbetsgivaravgifterna för varje löntagare vid alla verk, myndigheter och bolag inom den statliga sektorn. Vidare vore det inte bara rättvist utan också nyttigt om även löntagare själva betalade sina skatter. Det skulle vara ett viktigt steg på vägen mot att fler människor lär sig hur vårt skattesystem ser ut och fungerar. Att avskaffa källskattesyste-met är därmed ett viktigt steg mot ökad medborgarmakt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas syn när det gäller principen att uttaget av skatt och avgift bör vara synligt för var och en så att alla blir medvetna om skatteuttagets nivå. Utskottet ser därför positivt på att företag och myndigheter informerar om uttaget av arbetsgivaravgifter m.m. på lönebesked och i andra sammanhang.

Utskottet är också positivt till att Skatteverket genom olika informationsinsatser ökar medvetenheten hos löntagare om de avgifter som arbetsgivaren betalar, och utskottet vill inte utesluta att det i framtiden kan bli möjligt att sådana uppgifter kan redovisas för den enskilde. I dagsläget är det svårt att lämna en exakt uppgift i varje enskilt fall eftersom avgifterna inte tas ut särskilt för varje löntagare. Utredningen om elektroniska inkomstuppgifter per individ och månad (2009:91) ska ta fram ett förslag om att arbetsgivare m.fl. ska lämna uppgift om lön och skatteavdrag på arbetstagnivå varje månad (månadsuppgift). Även om syftet i första hand är att skapa bättre kontrollmöjligheter kan en bieffekt av ett sådant förslag eventuellt bli att det blir lättare att informera om skatte- och avgiftsuttagets storlek och möjligen också andra inslag i skatteuttaget som t.ex. jobbskatteavdragets effekt på individuell nivå. Uppdraget ska redovisas senast den 21 april 2011.

I sammanhanget bör påpekas att det inte är något som hindrar att arbetsgivare i t.ex. lönebeskeden ger sina anställda relevant information om såväl skatter som löneavgifter. Löneprogram kan lätt anpassas så att detta är möjligt. Utskottet är positivt till att detta förfaringssätt blir vanligt på arbetsmarknaden.

Även om utskottet således anser att det är värdefullt om skatteuttaget kan göras synligt för den enskilde skattebetalaren är utskottet inte berett att gå så långt att utskottet tillstyrker att arbetsgivare ska ha en lagstadgad skyldighet att lämna den önskade informationen till sina anställda. Det finns enligt utskottets mening anledning att vara försiktig med att införa tvingande regler som innebär att företagens och myndigheternas administrativa börda ökar.

Vad gäller förslagen om att avskaffa preliminärskattesystemet i syfte att på ett enkelt och otvetydigt sätt klargöra skatteuttagets storlek för den enskilde framstår åtgärden som överdriven även om den har sina pedagogiska poänger. Att först få hela lönen utbetalad och sedan tvingas betala in skatten själv är knappast något som skulle uppskattas av löntagarna, och ett sådant system skulle dessutom med stor sannolikhet leda till skattebortfall och merarbete för bl.a. Kronofogdemyndigheten.

Med det anförda avstyrker utskottet de aktuella motionerna.

Skatteflyktslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om skärpning respektive avskaffande av skatteflyktslagen.

Jämför reservation 3 (S, MP, V).

Bakgrund

Skatteflyktslagen

Det är en allmän regel att beskattning ska ske på grundval av rättshandlingars verkliga innebörd oavsett den beteckning som avtalen givits. Bedömningen behöver inte avse en enskild rättshandling utan kan gälla den sammantagna innebörden av flera rättshandlingar (RÅ 2004 ref. 27). I detta ligger t.ex. att s.k. skenavtal inte ska läggas till grund för beskattningen.

Vid sidan av den allmänna regeln om genomsyn finns i skatteflyktslagen särskilda bestämmelser som ger ytterligare möjligheter att bortse från en rättshandling vid taxering. De förutsättningar som ska föreligga vid en tillämpning av skatteflyktslagen är följande.

- Rättshandlingen ska ingå i ett förfarande som medför en väsentlig skatteförmån för den skattskyldige.
- Den skattskyldige ska direkt eller indirekt ha medverkat i rättshandlingen eller rättshandlingarna.
- Skatteförmånen kan antas ha utgjort det övervägande skälet för förfarandet.
- En taxering på grundval av förfarandet skulle strida mot lagstiftningens syfte som det framgår av skattebestämmelsernas allmänna utformning och de bestämmelser som är direkt tillämpliga eller har kringgåts genom förfarandet.

Lagen tillämpas av förvaltningsdomstol efter framställning från Skatteverket. Framställning ska göras före utgången av de frister som gäller för beslut om eftertaxering eller i en pågående process om själva sakfrågan i underinstanserna.

Skatteflyktslagen är tänkt att tillämpas på förfaranden där en skattskyldig genomför en transaktion främst i syfte att uppnå eller undvika en beskattningseffekt, t.ex. då avdrag yrkas för konstlade förluster. Om den skattskyldige har något eller några andra godtagbara skäl för sitt handlande som tillsammans är av större betydelse än skatteförmånen, ska skatteflyktslagen inte tillämpas. Om ett förfarande framstår som normalt med hänsyn till det ekonomiska resultat som uppnås men ändå leder till en skatteförmån som lagstiftaren inte har avsett är inte skatteflyktslagen tillämplig.

Avsikten med lagen är inte att åstadkomma någon utvidgning av det skattepliktiga området. Grundläggande måste alltså vara att gränserna för beskattningen anges genom de materiella reglerna (prop. 1980/81:17 s. 16).

Räntesnurror

Den 1 januari 2009 ändrades reglerna om avdragsrätt för räntor i inkomstslaget näringsverksamhet i inkomstskattelagen (1999:1229) för att förhindra skatteplanering genom lån och förvärv inom en intressegemenskap (prop. 2008/09:65). Av propositionen framgår att regeringen avsåg att ge Skatteverket i uppdrag att följa upp den nya lagstiftningen, men även att göra en bredare kartläggning av förekomsten av ränteavdrag. I regleringsbrevet för 2009 bedömde regeringen att man borde avvakta med en uppföljning av den nya lagstiftningen tills reglerna hunnit tillämpas vid en taxering. I avvaktan på en sådan uppföljning har Skatteverket under 2009 och 2010 haft i uppdrag att göra en bredare kartläggning av förekomsten av ränteavdrag.

Skatteverket har i en skrivelse den 30 augusti 2010 behandlat frågan hur reglerna om begränsning i avdragsrätten för ränta på vissa skulder samt skatteflyktslagen ska tillämpas i två typfall som berör Hollands och Finlands regelsystem.

I regleringsbrevet för 2011 ges Skatteverket i uppdrag att under 2011 följa upp tillämpningen av ränteavdragsbegränsningsreglerna, bl.a. mot bakgrund av erfarenheterna av 2010 års taxering. Skatteverket ska analysera om de nya ränteavdragsbegränsningarna förebygger skatteplanering med ränteavdrag på avsett sätt. Denna analys ska särskilt uppmärksamma om nya metoder för att kringgå lagstiftningen har använts sedan ränteavdragsbegränsningsreglerna har trätt i kraft. Vidare ska Skatteverket undersöka om möjligheterna att tillämpa skatteflyktslagen har förbättrats genom reglerna om ränteavdragsbegränsningar. Skatteverket ges även i uppdrag att under 2011 fortsätta arbetet med den kartläggning av förekomsten av ränteavdrag som har gjorts under 2009 och 2010. Den innefattar bl.a. frågan huruvida skatteplanering vid t.ex. externa förvärv eller externa lån utgör ett allvarligt hot mot den svenska bolagsskattebasen. Uppdraget ska redovisas till Finansdepartementet senast den 31 december 2011. Om Skatteverket bedömer att det är lämpligt ska en eller flera delrapporter lämnas före detta datum.

Motionerna

I motion Sk263 yrkande 1 av Jacob Johnson m.fl. (V) anförs att Skatteverket återigen har slagit larm om den omfattande skatteplanering som riskkapitalbolag – helt lagligt – kan göra med hjälp av de svenska ränteavdragen. Förra gången Skatteverket slog larm om de s.k. räntesnurrorna var för fyra år sedan. Då gällde det möjligheten att genom interna

lån i bolag skapa ränteavdrag i mångmiljardklassen, ett skatteupplägg som riksdagen sedermera beslutade att förbjuda. Skatteflyktslagen bör ses över i syfte att förhindra framtida skatteupplägg. En översyn bör vara inriktad på att säkra skatteflyktslagen som ett effektivt instrument i Skatteverkets arbete med att förhindra upplägg som inte är affärsmässigt motiverade och enbart görs i syfte att kringgå svensk skattelagstiftning.

I motion Sk410 av Staffan Anger och Erik Bengtzboe (M) anförs att den praktiska konsekvensen av skatteflyktslagen är att en person som enkelt uttryckt utnyttjar kryphål i skattelagstiftningen kan dömas för att ha brutit mot hur lagstiftaren tänkt att lagen ska tillämpas. Detta strider mot alla rättsliga principer. Lagstiftaren bör rimligen uttrycka lagens syfte i skrift när lagarna författas och om så inte skett bör lagen skrivas om så att godtyckliga tolkningar av lagstiftarens intentioner stoppas.

Utskottets ställningstagande

När det gäller räntesnurrorna har Skatteverket i uppdrag att analysera om de nya ränteavdragsbegränsningarna förebygger skatteplanering med ränteavdrag på avsett sätt. Denna analys ska särskilt uppmärksamma om nya metoder för att kringgå lagstiftningen har använts sedan ränteavdragsbegränsningsreglerna har trätt i kraft. Vidare ska Skatteverket undersöka om möjligheterna att tillämpa skatteflyktslagen har förbättrats genom reglerna om ränteavdragsbegränsningar. Skatteverket fortsätter också sin kartläggning av förekomsten av ränteavdrag i syfte att belysa frågan huruvida skatteplanering vid externa förvärv eller externa lån utgör ett allvarligt hot mot den svenska bolagsskattebasen.

Utskottet anser, nu liksom tidigare (jämför bet. 2009/10:SkU30), att det finns anledning att överväga frågan om det är möjligt att avskaffa skatteflyktslagen. Som utskottet tidigare framhållit kräver en sådan åtgärd en noggrann och ingående beredning. Frågor om skatteflyktslagets tillämplighet utgör i dag ett vanligt inslag vid domstolarnas prövning av olika former av avancerade skatteupplägg, och lagen har sannolikt också en preventiv effekt i sådana sammanhang. En förutsättning för ett avskaffande torde vara att möjligheten att motverka nya avancerade skatteupplägg inte försämras samtidigt som lagstiftningen ska vara tydlig för berörda företag.

Mot denna bakgrund ser utskottet det som en fördel om arbetet med att motverka nya upplägg kan inriktas på konkreta lösningar som är tydliga för de berörda företagen i stället för en generell utbyggnad av skatteflyktslagets tillämpningsområde. Utskottet avstyrker därför förslaget om en översyn av skatteflyktslagen och är inte heller berett att nu tillstyrka ett tillkännagivande om att lagen strider mot alla principer och bör avskaffas.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Sk263 yrkande 1 och Sk410.

Tredjemansrevision

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslaget om en översyn av reglerna om tredjemansrevision i syfte att ytterligare stärka rättssäkerheten.

Bakgrund

En tidigare möjlighet till revision av tredjeman togs bort i juli 1994. Som skäl angavs bl.a. att tredjemanskontroll visserligen är ett oumbärligt instrument i skattekontrollen, men att det i allmänhet inte är nödvändigt att revidera en hel verksamhet för att få fram de relevanta uppgifterna. En åtgärd som innebär att hela verksamheten revideras ansågs vara mer omfattande än nödvändigt (prop. 1993/94:151 s. 90 f.). Tredjemansrevisionen ersattes därför av en möjlighet att förelägga tredjeman att komma in med uppgifter.

Möjligheten att genomföra tredjemansrevision återinfördes den 1 november 1997 (prop. 1996/97:100, bet. 1996/97:SkU23). Skatteverket får enligt 3 kap. 8 § taxeringslagen besluta om taxeringsrevision också för att skaffa uppgifter av betydelse för att kontrollera att deklarationsskyldighet och annan uppgiftsskyldighet fullgjorts riktigt och fullständigt av någon annan än den som revideras. Skatteverket har vidare rätt att förelägga tredjeman att lämna uppgifter om enskild skattskyldig enligt 17 kap. 4 § lagen om skattedeclarationer och kontrolluppgifter, s.k. tredjemansföreläggande.

Proportionalitetsprincipen är en allmän rättsprincip som gäller utan särskilt lagstöd och ska därför beaktas när Skatteverket fattar beslut. Det innebär att beslut om kontroll, tvång och sanktioner m.m. ska föregås av en proportionalitetsavvägning. Ett omfattande tredjemansföreläggande som avser uppgifter om hundratals personer bör t.ex. föregås av en noggrann proportionalitetsavvägning medan någon sådan avvägning knappast behöver göras alls innan en tjänsteman förelägger den som inte fullgjort sin deklarationsskyldighet att göra det.

Motionen

I motion Sk363 av Annie Johansson (C) anförs att Skatteverket har rätt att förelägga kreditinstitut att lämna uppgifter om en enskild skattskyldig och att mycket intima detaljer kan utläsas på ett kontoutdrag om en privatpersons privatliv. Därför bör Skatteverket använda möjligheten till föreläggande mot kreditinstitut med yttersta sparsamhet och med strikt iakttagande av proportionalitetsprincipen. Regeringen bör se över problematiken kring dessa förelägganden och föreslå eventuella åtgärder och lagändringar för att stärka rättssäkerheten för den enskilde.

Utskottets ställningstagande

Skatteförfarandeutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 2009:58) lagt fram förslag om en ny skatteförfarandelag som på flera sätt stärker integriteten och rättssäkerheten för medborgarna, och regeringen har den 13 januari 2011 beslutat om en lagrådsremiss med anledning av de förslag som lagts fram av utredningen. I lagrådsremissen föreslår regeringen att de nuvarande bestämmelserna om tredjemansrevision förs över till skatteförfarandelagen. Samtidigt anförs att utformningen av bestämmelserna bör utredas i syfte att ytterligare stärka rättssäkerheten.

Eftersom regeringen aviserat att utformningen av dessa bestämmelser ska utredas i syfte att ytterligare stärka rättssäkerheten finns det enligt utskottets mening inte någon anledning att rikta ett tillkännagivande till regeringen med begärt innehåll. Utskottet avstyrker därför motion Sk363.

Skattenämnderna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslaget om att skattenämnderna ska vara kvar tills vidare.

Jämför reservation 4 (S).

Motionen

I motion Sk295 av Phia Andersson och Ann-Christin Ahlberg (S) anförs att skattenämnderna bör vara kvar tills vidare. Det behövs en djupare utvärdering av deras verksamhet och en bredare diskussion om förtroendevaldas inflytande i den statliga förvaltningen. Tas skattenämnderna bort försvinner en kontaktyta på lokal nivå mellan myndigheten och samhället i övrigt. Kanske ska skattenämnderna bort, men då först efter en livlig offentlig debatt.

Utskottets ställningstagande

Skatteförfarandeutredningen har bl.a. haft i uppgift att överväga om lekmannainflytandet i Skatteverkets verksamhet bäst löses genom nuvarande skattenämnder eller om det finns andra mer effektiva sätt för insyn och medverkan. I sitt slutbetänkande (SOU 2009:58) föreslår utredningen att Skattenämnderna avskaffas. Allmänhetens behov av inflytande och insyn i Skatteverkets verksamhet ska tillgodoses genom informella organ som t.ex. Intresserådet och regionala företagsråd. Beslut i ärenden som tidigare fattats av en skattenämnd ska i fortsättningen fattas av Skatteverkets tjänstemän. Ett omprövningsärende ska normalt avgöras av en särskilt kvalificerad beslutsfattare som tidigare inte har prövat ärendet. Regeringen har den 13 januari 2011 beslutat om en lagrådsremiss med anledning av

de förslag som lagts fram av Skatteförfarandeutredningen. I lagrådsremissen föreslås att skattenämnderna avskaffas. En proposition kommer att avlämnas i juli 2011.

Utskottet är inte berett att nu ta ställning i denna fråga utan anser att regeringens förslag bör avvaktas. Utskottet avstyrker motionen.

Registreringsnummer för enskild firma

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslaget om ett särskilt organisationsnummer för egenföretagare.

Bakgrund

Enskilda näringsidkare använder personnumret som identitetsbeteckning på den verksamhet som bedrivs. Registreringsnumret för mervärdesskatt är konstruerat utifrån person- eller organisationsnumret med vissa tillägg. En skattskyldig ska ange sitt registreringsnummer till mervärdesskatt på fakturor och jämförliga handlingar. Andra företagsformer såsom aktiebolag och handelsbolag tilldelas särskilda organisationsnummer som inte är identiska med ägarens personnummer.

Ett förslag om att tilldela näringsidkare ett särskilt företagarnummer lades fram i betänkandet Personnummer – Integritet och effektivitet (SOU 1994:63). Ett sådant företagarnummer skulle enligt utredningsförslaget kunna användas i stället för personnummer i olika sammanhang, t.ex. i faktura som utfärdas enligt mervärdesskattebestämmelserna. Personnummerutredningens förslag fick delvis ett kraftigt negativt remissutfall, och regeringen lade aldrig fram något förslag på grundval av utredningsbetänkandet (se prop. 1994/95:100 bil. 3.1 s. 91).

Motionen

I motion Sk355 av Monica Green (S) anförs att många företagare inte gillar att personnumret används för att identifiera den verksamhet som de bedriver under egen firma. Att en företagare valt att ta ett personligt ansvar för sin verksamhet ska inte behöva innebära att företagaren tvingas skylta med sitt personnummer på fakturor och kvitton. Det kan inte vara alltför svårt att ändra detta förfarande för att skydda de små enskilda firmornas intresse och identitet. Det är önskvärt att egenföretagare får ett särskilt organisationsnummer av Skatteverket.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill erinra om att ett liknande förslag har presenterats i ett utredningsbetänkande som dock, efter negativt remissutfall, inte ledde fram till någon proposition. Invändningarna gick i huvudsak ut på att integritetsaspekterna och klagomålen över personnummeranvändningen i detta sammanhang överdrivits, att ett system med dubbellagring av identiteter skulle ställa sig kostsamt och krångligt både att införa och hålla i drift samt att även andra register skulle påverkas. Dessa invändningar är alltså relevanta.

Det bör också framhållas att användningen av ett personneutralt nummer inte utgör någon garanti för att den som bedriver näringsverksamhet under enskild firma kan förbli anonym. Kopplingen mellan ett neutralt organisationsnummer och personnumret kommer att behöva redovisas i många olika sammanhang, inte bara vid kontakter med myndigheter, utan också gentemot banker, viktiga kunder, leverantörer m.fl. Detta gör att uppgiften om vem som står bakom en firma knappast kommer att kunna döljas.

Utskottet är inte berett att tillstyrka att näringsidkare får använda ett särskilt organisationsnummer vid registrering av enskild firma och avstyrker därför motionen.

Folkbokföringsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om folkbokföring vid särskilt boende och delårsboende samt krav på samtycke från fastighetsägaren. Riksdagen avslår även ett motionsförslag om socken som minsta geografiska enhet i folkbokföringen.

Bakgrund

Folkbokföring innebär fastställande av en persons bosättning samt registrering av uppgifter om identitet, familj och andra förhållanden som enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet får förekomma i folkbokföringsdatabasen. Hit hör uppgift om civilstånd, make, barn, föräldrar, vårdnadshavare och annan person som den registrerade har samband med inom folkbokföringen och uppgift om motsvarande samband som är grundat på adoption. Som civilstånd registreras i folkbokföringen ogift, gift, registrerad partner, skild, skild partner, änka/änkling eller efterlevande partner.

Folkbokföringsutredningen har haft i uppdrag att göra en allmän översyn av folkbokföringslagen (1991:481) och har i september 2009 avlämnat sitt slutbetänkande Folkbokföringen (SOU 2009:75).

Motionerna

I motion Sk217 av Eva Flyborg (FP) anføres att det kan vara problem med att få rättelse i folkbokföringen när en främmande person skrivit sig på den egna adressen. Ofta är det också förenat med ganska stora kostnader i både tid och pengar. Det borde inte vara möjligt att skriva sig hos en annan person utan hans eller hennes samtycke. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till ändring av lagen så att ingen kan skriva sig hos en annan person utan hans eller hennes samtycke.

I motion Sk374 av Andreas Norlén (M) anføres att församlingen är det minsta geografiska området inom folkbokföringen och att socken och församling länge utgjorde i stort sett samma geografiska område. När församlingsindelningen nu förändras i snabb takt kan den urgamla enheten socken fylla uppgiften att vara stabil över tiden. Det finns således goda skäl för att den vid sidan av fastighet minsta geografiska enheten i folkbokföring och fastighetsregister bör vara socken, inte församling.

I motion Sk419 av Mikael Cederbratt (M) anføres att den som bor på kommunalt särskilt boende bör få en möjlighet att behålla sin folkbokföring. För livskamrater kan det vara påfrestande nog att inte längre kunna leva tillsammans när vårdbehovet för den ene maken blivit alltför stort och särskilt boende för en av makarna krävs. Ett sådant undantag från folkbokföringslagen bör inte påverka rätten till bostadstillägg och andra understöd.

I motion C311 yrkande 27 av Irene Oskarsson (KD) anføres att undersökningar visar att allt fler väljer att bo mer eller mindre permanent på mer än en plats. Fritidshus används ofta under stora delar av året på ett sätt som kan jämföras med permanentboende. Det behövs därför en utredning som kan göra en bred översyn av möjligheter och svårigheter med bosättning på mer än en ort. Exempelvis bör möjligheten att kunna vara folkbokförd i mer än en kommun utredas.

Utskottets ställningstagande

Skatteverket har en utredningsskyldighet i folkbokföringsärenden och ett allmänt ansvar för att register o.d. är så korrekta som möjligt. Skatteverket kan självmant ta upp en persons folkbokföring till prövning. Ofta torde detta ske sedan någon annan myndighet upplyst skattemyndigheten exempelvis om att en person använder en annan adress än den som förekommer i folkbokföringen. Vid prövningen ska förvaltningslagens bestämmelser om bl.a. parters rätt att få del av uppgifter iakttas (prop. 1990/91:153 s. 139). Antalet ärenden där Skatteverket får indikationer på att någon felaktigt folkbokfört sig på en annan fastighetsägares adress är tämligen omfattande. Fastighetsägaren har en skyldighet att svara på frågor från Skatteverket angående folkbokföringen, men inte någon egen utredningsskyldighet.

En ordning som innebär en skyldighet för Skatteverket att skaffa en fastighetsägares samtycke innan folkbokföring kan ske skulle medföra en ökad administrativ börda och en långsammare ärendehantering. Utskottet anser att något sådant krav inte ska införas i lagen och avstyrker därför motion Sk217.

Folkbokföringsutredningen har haft i uppdrag att göra en allmän översyn av folkbokföringslagen (1991:481) och har i september 2009 avlämnat sitt slutbetänkande Folkbokföringen (SOU 2009:75). Folkbokföringsutredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Folkbokföringsutredningen har utrett om folkbokföringen ska vara knuten till de kyrkliga församlingarna och föreslår att kopplingen till territoriell församling inom Svenska kyrkan slopas. Församlingen ersätts med en ny indelning som är större än en fastighet men mindre än en kommun. Indelningen ska benämnas distrikt.

När det gäller folkbokföringen vid inflyttning till äldreboende innebär dagens regler att personen får vara folkbokförd på den fastighet eller i den församling där han eller hon var bosatt vid flytten till äldreboendet. Folkbokföringsutredningen föreslår att möjligheten att vara kvarskrivnen på tidigare vistelseort begränsas i dessa fall. Den som bor i ett äldreboende ska folkbokföras i enlighet med huvudregeln. Som undantag ska dock gälla att en vistelse i ett äldreboende i en annan kommun än den där personen var eller borde ha varit folkbokförd när han eller hon flyttade till den aktuella bostaden inte ska anses leda till ändrad bosättning om vistelsen har beslutats av den kommun där han eller hon var folkbokförd.

För delårsboende gäller i dag att en person som under en på förhand bestämd tid av högst sex månader regelmässigt tillbringar sin dygnsvila på en annan fastighet än den där han eller hon har sitt egentliga hemvist ska fortsätta vara folkbokförd där det egentliga hemvistet är. Den tillfälliga vistelsen påverkar alltså inte folkbokföringen. Folkbokföringsutredningen föreslår att en på förhand tidsbestämd vistelse om högst ett år inte ska anses leda till ändrad folkbokföring.

Utskottet anser att resultatet av regeringens överväganden när det gäller Folkbokföringsutredningens förslag bör avvaktas i dessa delar och avstyrker därför även motionerna Sk374, Sk419 och C311 yrkande 27.

Folkbokföring av barn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om dubbel folkbokföringsadress för barn.

Bakgrund

Barn som har dubbel bosättning därför att föräldrarna inte bor tillsammans folkbokförs enligt samma regler som gäller för vuxna personer. Föräldrarna kan inte själva – t.ex. genom avtal om underhåll – bestämma var barnet ska vara folkbokfört. Ett barn som har dubbel bosättning genom att vistas omväxlande hos båda sina föräldrar ska anses ha sitt egentliga hemvist hos den förälder där det tillbringar flest nätter. Så länge en förälder bor kvar i den ursprungliga bostaden bör det förhållandet att barnet tillbringar en natt mer i veckan hos den andra föräldern inte medföra ändrad bosättning.

När båda föräldrarna flyttat från den ursprungliga bostaden måste en ny bedömning ske av var den övervägande delen av dygnsvilorna tillbringas. Med ursprunglig bostad menas den bostad där familjen senast var folkbokförd tillsammans. Ett barns folkbokföring kan inte enbart ändras på grund av att föräldrarna är överens om var barnet ska vara folkbokfört eller att tingsrätten har bestämt att barnet ska vara stadigvarande bosatt hos en förälder, utan hänsyn tas till den faktiska bosättningen.

Intresset av var barnet är folkbokfört hänger ofta samman med att möjligheten att få ekonomiska familjestöd, såsom underhållsstöd och bostadsbidrag, är kopplad till var barnet är folkbokfört. Likaså är bl.a. rätten till hälso- och sjukvård samt plats i förskola och grundskola kopplad till folkbokföringen.

Folkbokföringsutredningen har utrett om reglerna för folkbokföring av barn med dubbel bosättning är ändamålsenliga och i överensstämmelse med barnets bästa. I betänkandet Folkbokföringen (SOU 2009:75) har utredningen lagt fram förslag som rör folkbokföringen av barn med dubbelt boende.

För att underlätta Skatteverkets utredning i de fall föräldrarna lämnat motstridiga uppgifter om var barnet vistas ska särskilt beaktas om en dom som har vunnit laga kraft eller ett avtal som godkänts av socialnämnden reglerar frågan om ett barns vårdnad, boende eller umgänge. Ett barn som bor lika mycket hos båda sina föräldrar ska när byte av bostad har skett anses bosatt hos den av föräldrarna som dessa kommer överens om.

Beslut om folkbokföring utan föregående flyttningsanmälan gäller i dag fr.o.m. beslutets dag. När en flyttningsanmälan som gäller ett barn avvisas för att båda vårdnadshavarna inte undertecknat den och Skatteverket beslutar om barnets folkbokföring efter en bosättningsutredning resulterar det i att barnet kan komma att folkbokföras långt efter att själva flyttningen skedde. För att undvika dessa nackdelar ska beslutet gälla från flyttningsdagen eller från anmälningdagen.

Vidare föreslås att huvudregeln för barn som föds utomlands ska vara att de inte folkbokförs.

Motionerna

I motion Sk297 yrkandena 1 och 2 av Emma Henriksson (KD) anförs att barn som växer upp med dubbelt boende på grund av att föräldrarna lever åtskilda är skrivna på en av föräldrarnas adresser och att detta kan få konsekvenser för vilka rättigheter barnen har i förhållande till kommunens välfärdstjänster som skolgång, fritidssysselsättning, rätt till skolskjuts m.m. Även bland vuxna finns de som med regelbundenhet har ett dubbelt boende. Under vissa omständigheter kan detta innebära problem för den enskilde. Det gäller framför allt om personen är i behov av samhällets tjänster men kan också få inverkan på möjligheten att delta aktivt i det politiska och kulturella livet. Möjligheten till dubbel folkbokföringsadress för barn och vuxna med dubbelt boende bör utredas liksom frågan huruvida information, beslut och räkningar från myndigheter, vård och skola ska kunna gå till båda föräldrarna.

I motion Sk326 av Emma Carlsson Löfdahl (FP) anförs att flertalet av de föräldrar som i dag separerar och har gemensamma barn har gemensam vårdnad. Barnen kan bara vara folkbokförda hos en förälder trots att föräldrarna har gemensam vårdnad. Om den förälder, där barnet är folkbokfört, inte vill informera den andra föräldern om vissa uppgifter kommer den andra föräldern inte att få denna information. För att komma ifrån detta bör ett system införas där det finns möjlighet att folkbokföra minderåriga barn på två adresser så att båda vårdnadshavarna nås av samma information.

Utskottets ställningstagande

Det bör enligt utskottets mening framhållas att de rättigheter och skyldigheter som är knutna till folkbokföringen i mycket stor utsträckning bygger på att en person inte kan vara folkbokförd på flera olika platser samtidigt. Det gäller skyldigheten att betala skatt i en viss kommun, rätten till sjukvård, etc. Det finns därför inte någon anledning att överväga en möjlighet till dubbel folkbokföringsadress.

Folkbokföringsutredningen har i sitt slutbetänkande redovisat förslag och bedömningar som bl.a. gäller folkbokföringen av barn med dubbel bosättning och barn som föds utomlands. Utskottet anser att resultatet av regeringens överväganden med anledning av Folkbokföringsutredningens slutbetänkande nu bör avvaktas. Utskottet avstyrker de aktuella motionerna.

Skyddade personuppgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om tillkännagivanden till regeringen om skyddet för personuppgifter, möjligheten att få fingerade personuppgifter och skyddet för enskilds identitet i domar och beslut.

Bakgrund

Inom folkbokföringsverksamheten är huvudregeln att alla uppgifter om en person är offentliga. Det innebär att uppgifter i folkbokföringen om exempelvis en persons adress kan begäras ut och användas av en förföljare för att hitta personen för att hota eller utöva våld mot honom eller henne. För att förhindra att uppgifter om personer som behöver skydd till följd av befarad personförföljelse sprids finns i dag tre nivåer av skydd av folkbokföringsuppgifter: sekretessmarkering, kvarskrivning och fingerade personuppgifter. Dessa brukar med ett samlingsnamn kallas ”skyddade personuppgifter”.

Sekretess gäller hos alla myndigheter om det av särskild anledning kan antas att den enskilde, eller någon närstående, kan lida skada eller men om uppgifter om personen lämnas ut (22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen 2009:400). En sådan särskild anledning som avses i bestämmelsen kan vara befarad personförföljelse. I de fall man på förhand kan misstänka att utlämnande av uppgifter om en person kan förorsaka personförföljelse eller annan skada kan sekretessmarkering i folkbokföringsregistren tillämpas som en första skyddsåtgärd. Markeringen anger att särskild försiktighet bör iaktas vid bedömningen av om uppgifter om personen i fråga bör lämnas ut, eftersom uppgifterna kan omfattas av sekretess. Sekretessmarkering är alltså avsedd att ge myndigheterna en varningssignal inför uppgifter som normalt lämnas ut utan särskild sekretessprövning. Förfarandet med sekretessmarkering är inte lagreglerat. Förfarandet har dock använts inom folkbokföringen under många år, och skatteförvaltningen har utarbetat särskilda rutiner för systemet. JO har också accepterat förfarandet. Omprövning av sekretessmarkeringen sker i regel varje år. Den skyddade personen ska då redogöra för de aktuella förhållandena, varvid det prövas om skyddet ska vara kvar.

Ett annat sätt att ge skydd är att genom beslut om s.k. kvarskrivning (16 § folkbokföringslagen) medge en person som flyttar att vara folkbokförd på den gamla folkbokföringsadressen om personen av särskilda skäl kan antas bli utsatt för brott, förföljelse eller allvarliga trakasserier på annat sätt. Kvarskrivning kan endast ske efter ansökan från den enskilde och får endast medges om den enskildes behov av skydd inte kan tillgodo-

ses genom besöksförbud eller på annat sätt. Kvarskrivning får även avse den utsatta personens medflyttande familj. Kvarskrivning får medges för högst tre år i taget. Kvarskrivning kombineras ofta med sekretessmarkering.

Bestämmelser om fingerade personuppgifter infördes den 1 juli 1991 och regleras i lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter. Enligt lagen kan en folkbokförd person som riskerar att bli utsatt för allvarlig brottslighet som riktar sig mot hans liv, hälsa eller frihet medges att använda andra personuppgifter om sig själv än de verkliga (fingerade personuppgifter). Det krävs också att personen inte kan ges tillräckligt skydd genom kvarskrivning eller på annat sätt. Huvudregeln är att medgivandet gäller för obegränsad tid, men det får begränsas till viss tid. Ett medgivande att använda fingerade personuppgifter får även ges åt en familjemedlem som varaktigt bor tillsammans med den person som riskerar att bli utsatt för allvarlig brottslighet. Medgivande lämnas av Stockholms tingsrätt efter ansökan hos Rikspolisstyrelsen.

Folkbokföringsutredningen har undersökt förutsättningarna för en författningsreglering av förfarandet med sekretessmarkering och sett över hanteringen av sekretessmarkerade uppgifter i folkbokföringsdatabasen vid överföringen till andra myndigheter.

Utredningen konstaterar att Skatteverket för in sekretessmarkeringar i folkbokföringsdatabasen med stöd av 5 kap. 5 § och 22 kap. 1 § OSL som omfattar fler situationer ("lider men") än den generella sekretessbestämmelsen för personuppgifter vid förföljelse, 21 kap. 3 § OSL ("utsätts för hot eller våld eller lida annat allvarligt men"). När övriga myndigheter tar del av Skatteverkets sekretessmarkering kan de inte dra slutsatsen att markeringen införts på grund av att personen riskerar att "utsätts för hot eller våld eller lida annat allvarligt men". Mot bakgrund av denna brist i regleringen och i syfte att underlätta prövningen av behovet av skydd är det enligt utredningens mening nödvändigt att se till att Skatteverkets bedömning att en enskilds personuppgifter behöver skyddas på grund av risk för våld, hot eller annan förföljelse blir känd för de myndigheter som hanterar uppgifterna. Utredningen föreslår att Skatteverket efter en ansökan ska registrera en personuppgift om att en enskild eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men, dvs. har ett skyddsbehov. Ett avslag på en sådan begäran ska kunna överklagas av den enskilde.

Utredningen konstaterar att myndigheterna har i stort bra rutiner för att hantera uppgifter om personer som är utsatta för hot och som därför fått sekretessmarkering. Från flera håll finns dock besked om att det alltjämt föreligger brister. Det bedöms inte finnas några större brister i de författningar som finns, utan det är tillämpningen som brister. Det behövs därför inte några författningsändringar. Alla myndigheter bör dock enligt utredningens uppfattning se över sina rutiner för hanteringen av dessa uppgifter.

Folkbokföringsutredningens förslag bereds för närvarande av regeringen.

Motionerna

I motion Sk329 av Hans Hoff (S) anförs att exempel på att skyddade uppgifter har lämnats ut visar på nödvändigheten av att ytterligare åtgärder vidtas för att garantera dessa personers säkerhet. Ytterligare insatser i form av lagändringar, informationsinsatser och tekniklösningar krävs innan vi når ett något så när fullgott integritetsskydd för de hotade och våldsutsatta, anför motionären.

I motion Sk337 av Johan Linander och Annika Carlsson (C) anförs att en personuppgift som omfattas av sekretess hos en myndighet kan bli offentlig om den t.ex. tas in i en dom. Detta innebär att en hotad och förföljd person med skyddade personuppgifter inte kan vara säker på att personuppgifterna kommer att förbli skyddade om han eller hon vänder sig till domstol. Den som har skyddade personuppgifter måste kunna vända sig till domstol utan att riskera att få sin identitet röjd.

I motion Ju271 yrkande 2 av Magdalena Andersson (M) anförs att det är det mycket svårt att byta personuppgifter, dvs. namn och personnummer. En av anledningarna är att ett byte även kan missbrukas av exempelvis kriminella som vill fly undan såväl myndigheter som ovänner. Samtidigt gör restriktiviteten med bytet livet komplicerat och ibland out hårdligt för dem som tvingas leva med skyddade personuppgifter, som de känner är otillräckliga. För kvinnor, barn och andra som lever med skyddade personuppgifter på grund av att de lever under hot bör möjligheten till enklare förfarande vid byte av personuppgifter ses över.

Utskottets ställningstagande

Det är enligt utskottets uppfattning mycket viktigt att reglerna om skydd för folkbokföringens uppgifter om våldsutsatta personer har en ändamålsenlig utformning och att de tillämpas på ett sätt som gör att personer som tvingas begära skydd kan känna sig trygga. Redan åtgärden att begära skydd för sina folkbokföringsuppgifter innebär att den våldsutsatte tar på sig inskränkningar i sin och familjens personliga frihet som normalt sett skulle betraktas som helt oacceptabla. En förutsättning för kvarskrivning är t.ex. att den utsatte genomför en flyttning där alla band med den tidigare adressen klipps av. Utöver de praktiska problemen vid alla former av externa kontakter bidrar risken för upptäckt till att den utsatte befinner sig i en mycket svår stressituation. Det finns enligt utskottets mening anledning att understryka att det skydd som kan erbjudas för uppgifter inom folkbokföringen måste ses som en ren nödåtgärd. Det är därför viktigt att åtgärder vidtas också inom andra områden.

Regeringen har i Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39) redogjort för sin syn på hur mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer ska bekämpas och redovisar i skrivelsen huvuddragen i arbetet för att bekämpa

detta våld. I betänkande 2007/08:JuSoU1 konstaterar sammansatta justitie- och socialutskottet att åtgärderna i regeringens handlingsplan utgör en kraftfull höjning av de konkreta insatserna inom en lång rad samhällsområden för att bekämpa våld i nära relationer. Utskottet anför att de insatser som presenteras i handlingsplanen kommer att leda till en varaktigt höjd ambitionsnivå i kampen mot våldet.

I budgetpropositionen för 2011 är mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer ett fortsatt prioriterat område. Regeringen anför att man avser att återkomma med förslag om fortsatta insatser inom ramen för jämställdhetsanslaget för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Insatserna för att bekämpa mäns våld mot kvinnor måste fortsatt införlivas i myndigheternas ordinarie arbete. Samordning och samverkan mellan alla involverade aktörer på lokal och regional nivå kommer även fortsättningsvis att vara viktigt. En annan betydande del i arbetet är kunskapsuppbyggnad och forskning, liksom uppföljning och utvärdering av myndigheternas verksamhet inom området. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en samlad uppföljning av Handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer.

Stalkningsutredningen har i betänkandet Stalkning – ett allvarligt brott (SOU 2008:81) föreslagit att ett nytt brott, olaga förföljelse, införs. Förslaget innebär en möjlighet att sammantaget beakta att kriminella gärningar begåtts inom ramen för en systematisk förföljelse. Den som gör sig skyldig till olaga förföljelse kan dömas till fängelse i högst två år. För grova fall föreslås straffet vara fängelse lägst sex månader och högst fyra år. Utredningen föreslår också att den nuvarande lagen om besöksförbud ska ersättas av en ny lag om kontaktförbud. Ett kontaktförbud ska kunna förenas med elektronisk övervakning. Enligt utredningen bör det vidare bli lättare att få fingerade personuppgifter än vad det är i dag. Vid beslut om fingerade personuppgifter bör man överväga inte endast om kvarskrivning kan ge ett tillräckligt skydd utan även hotets förväntade tidslängd och andra effekter av kvarskrivning som kan försvåra för den enskilde. Fingerade personuppgifter ska även kunna medges om det med hänsyn till personens behov och personliga förhållanden i övrigt framstår som lämpligare än någon annan åtgärd. En annan åtgärd som utredningen föreslår är att det ska finnas utbildade skyddshandläggare för brottsoffer tillgängliga i samtliga kommuner. Stalkningsutredningen anser att möjligheten till sekretessmarkering bör lagregleras och har lämnat över denna fråga till Folkbokföringsutredningen.

I proposition 2010/11:45 Förbättrat skydd mot stalkning föreslår regeringen ändringar i reglerna om besöksförbud. Förslagen syftar till att stärka förbudets brottsförebyggande funktion och förbättra det skydd som förbudet avser att ge. Uttrycket besöksförbud ersätts med kontaktförbud. De omständigheter som åklagaren särskilt ska beakta vid riskbedömningen för-

tydligas. Proportionalitetsprincipens betydelse tydliggörs genom att det uttryckligen anges att varje beslut om kontaktförbud ska föregås av en proportionalitetsbedömning. Vidare föreslås att elektronisk övervakning ska få användas för att kontrollera att ett särskilt utvidgat kontaktförbud respekteras. I propositionen föreslås också att ett särskilt brott, olaga förföljelse, införs i brottsbalken. Förslaget syftar till att förstärka det straffrättsliga skyddet mot trakasserier och förföljelse. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2011. Övriga delar i Stalkningsutredningens förslag är föremål för fortsatt beredning i Regeringskansliet.

Folkbokföringsutredningen har undersökt förutsättningarna för en författningsreglering av förfarandet med sekretessmarkering och sett över hanteringen av sekretessmarkerade uppgifter i folkbokföringsdatabasen vid överföringen till andra myndigheter. Utredningen konstaterar att myndigheterna har i stort bra rutiner för att hantera uppgifter om personer som är utsatta för hot och som därför fått sekretessmarkering. Från flera håll finns dock besked om att det alltjämt föreligger brister. Utredningen bedömer att det inte finns några större brister i de författningar som finns, utan det är tillämpningen som brister. Det behövs därför inte några författningsändringar. Alla myndigheter bör dock enligt utredningens uppfattning se över sina rutiner för hanteringen av dessa uppgifter. Folkbokföringsutredningens förslag bereds för närvarande av regeringen.

Regeringen har aviserat att en proposition om skydd för enskild identitet i domar och beslut kommer att avlämnas i maj 2011.

Mot bakgrund av de insatser som regeringen och de berörda myndigheterna gör, och det arbete som bedrivs i syfte att ytterligare säkra hanteringen av skyddade personuppgifter och underlätta för den som befinner sig i en våldsutsatt situation, ser utskottet inte någon anledning att tillstyrka motionsförslagen om olika tillkännagivanden till regeringen på detta område. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

Personnummer och samordningsnummer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om tillfälligt personnummer för asylsökande och om en möjlighet att ange ytterligare ett kön i folkbokföringen.

Jämför reservation 5 (MP, V).

Bakgrund

Alla personer som folkbokförs i Sverige tilldelas ett personnummer som identitetsbeteckning. Avsikten är att den som en gång fått ett personnummer ska behålla samma nummer livet ut. Det innebär att personnumret inte ändras vid t.ex. flyttning från eller till Sverige. Personnumret infördes

1947 och då som ett system med födelsetid plus ett tresiffrigt födelsennummer. År 1967 gjordes en ändring som innebar att man införde en kontroll-siffra som fjärde siffra i personnumret. Personnumret anger dels personens födelsetid, dels ett födelsennummer samt en kontroll-siffra. De enda uppgifter som kan utläsas ur ett personnummer är födelsetid och kön. Könet framgår av näst sista siffran i personnumret som är udda för män och jämn för kvinnor.

Problemen med att personnumren inte räcker till har lösts genom att det är möjligt att i stället ange en dag nära födelsedagen vid fastställande av personnummer. Avsikten är att öka antalet tillgängliga personnummer med bibehållen utformning av personnumret. I ärendet infördes även en möjlighet att tilldela personer som omfattas av regler om immunitet och privilegier personnummer trots att de inte folkbokförs (prop. 2008/09: 111, bet. 2008/09:SkU28).

Sedan den 1 januari 2000 får en person som inte är eller har varit folkbokförd efter begäran från en myndighet tilldelas ett särskilt nummer, ett s.k. samordningsnummer. Tidigare kunde även dessa personer tilldelas personnummer om det fanns ett uttryckligt författningsstöd. Eftersom identiteten ofta är osäker när det gäller personer som inte är folkbokförda i landet ansågs det lämpligt att personnummer reserverades för personer som är folkbokförda. Samordningsnummer infördes eftersom risken för personförväxling och behovet av säker kommunikation mellan myndigheter ändå ansågs kräva en enhetlig personbeteckning även för personer som inte är folkbokförda (prop. 1997/98:9 s. 78 f.).

Samordningsnumret är konstruerat som ett personnummer men med sifferkombinationer som inte kan förekomma i personnumret på så sätt att siffrorna för dag adderas med 60.

Genom en lagändring den 1 juni 2008 får uppgifter om personer med samordningsnummer, om det inte råder osäkerhet om personernas identitet, ingå i det statliga personadressregistret (Spar). Härigenom har företag och andra privata organisationer fått en möjlighet att genom en enkel registerkontroll verifiera de uppgifter som en person med samordningsnummer lämnar om sin identitet (prop. 2007/08:58, bet. 2007/08:SkU26).

Folkbokföringsutredningen har i betänkandet Personnummer och samordningsnummer (SOU 2008:60) redovisat hur samordningsnumren fungerar i praktiken och föreslagit att samordningsnumren ska finnas kvar för personer som vistas endast en begränsad tid i landet. Utredningens förslag innebar att alla statliga myndigheter skulle få rätt att begära samordningsnummer för en person om det behövs i myndighetens verksamhet för att undvika personförväxling, eller utbyta information om personen med andra myndigheter eller organisationer. Regeringen föreslog att behörigheten att begära samordningsnummer skulle utvidgas till att omfatta även andra organ än myndigheter efter beslut av regeringen (prop. 2008/09:111, bet. 2008/09:SkU28), vilket bifölls av riksdagen.

Regeringen har senare förordnat om att Skatteverket får tilldela samordningsnummer på begäran av en statlig myndighet eller en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda vissa examina och som i sin verksamhet behöver ett samordningsnummer för en person för att undvika personförväxling eller för att utbyta information om personen med andra myndigheter eller organisationer (SFS 2009:275). Samordningsnummer får tilldelas en person om det inte råder osäkerhet om hans eller hennes identitet. Även om det råder osäkerhet om en persons identitet, får samordningsnummer tilldelas för registrering i

- belastningsregister, misstankeregister och register som förs enligt polisdatalagen eller i övrigt inom rättsväsendets informationssystem
- Migrationsverkets verksamhetsregister enligt förordningen om behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen när det gäller personer som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.
- beskattningsdatabasen.

Motionerna

I motion Sk436 av Abir Al-Sahlani (C) anförs att avsaknaden av personnummer gör att asylsökande förpassas till ett inaktivt liv som inte inbegriper möjligheten till arbete. Lite språkstudier och sedan är det väntande på besked som gäller. Motionären föreslår att det ska bli möjligt att ge asylsökande provisoriska personnummer.

I motion Ju401 yrkande 13 av Marianne Berg m.fl. (V) anförs att vissa transpersoner identifierar sig väldigt tydligt som män eller kvinnor medan andra inte gör det. Varje år föds dessutom mellan 1 500 och 2 000 barn med en oklar könsidentitet, s.k. intersexuella. För vissa av dessa transpersoner och intersexuella skulle en lagändring som innebär att ett s.k. tredje kön införs betyda oerhört mycket. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ser över möjligheten att införa ett tredje kön som är jämställt med kvinna och man.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av bakgrundsredovisningen finns det numera en möjlighet att ge asylsökande ett s.k. samordningsnummer även om det råder osäkerhet om identiteten. Det finns därför inte någon anledning att rikta ett tillkännagivande till regeringen om behovet av provisoriska personnummer för asylsökande. Utskottet avstyrker motion Sk436.

När det gäller folkbokföringen av transpersoner och intersexuella och den föreslagna möjligheten att ange ytterligare ett kön bör det till att börja med framhållas att folkbokföringen i dag inte innehåller någon uppgift om kön. Däremot har personnumret sedan gammalt en utformning som ankny-

ter till personen genom att det dels utgörs av födelsedata, dels innehåller uppgift om kön. Uppgiften om kön har sin grund i kraven på könsuppdelad statistik i olika sammanhang.

Personnumrets uppgift är att vara unikt för en person. Numren ska inte återanvändas och det ska i princip inte gå att byta nummer. Kopplingen till födelsedatum och kön utgör här ett problem eftersom ett personnummer måste bytas om det visar sig att någon av dessa uppgifter om den enskilde är felaktig eller har ändrats.

Ett grundläggande problem med personnumren är att antalet tillgängliga nummer är för litet. Utredningen om personnummer och samordningsnummer har därför utrett en rad möjliga förändringar, bl.a. att slopa kopplingen till kön. Alternativet ger inga nya nummer, men ökar flexibiliteten i användningen. Ett könlöst personnummer innebär nackdelar för statistik och forskning men har fördelen att ett sådant personnummer inte pekar ut en persons kön och att personnumret inte behöver ändras efter ett könsbyte. Den lösning som till sist valdes innebär att kopplingen till födelsedatumets daguppgift släpptes.

Utskottet kan konstatera att användningen av personnumret som bärare av information om födelsestid och kön framstår som problematisk och att kravet på en ökning av antalet tillgängliga nummer inom ramen för nuvarande format redan har gjort att delar av denna koppling måst släppas. En ökning av antalet kön kan därför inte rymmas inom det nuvarande personnumret utan förutsätter en omläggning där kön i stället anges som en särskild uppgift. Med en sådan omläggning kan personnumren inte längre användas för könsuppdelad statistik. Det handlar således om en förhållandevis genomgripande förändring som ställer nya krav på alla som använder personnumrets könsuppgift för statistik etc.

Utskottet är inte berett att tillstyrka en förändring av den innebörd motionsnärarna föreslår och avstyrker därför även motion Ju401 yrkande 13.

ID-kort

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslagen om en ökad användning av biometri och om en utvidgning av intygskretsen för ID-kort.

Bakgrund

Pass och nationellt ID-kort utfärdas endast för svenska medborgare.

Det nuvarande passet är försett med ett datachip som lagrar innehavarens personuppgifter och passfoto. Vid en passkontroll kan passinnehavaren fotograferas och passfotot i datachippet användas för att göra en jämförelse mellan ansiktena. Syftet är att säkra att personen på passfotot och den som använder passet är samma person.

Ett nationellt ID-kort kan bara utfärdas för svenska medborgare. Med det nationella ID-kortet kan man resa till och vistas i en rad länder utan att medföra pass. Det nationella ID-kortet kan även användas som identitetshandling i Sverige. Fotografering måste ske på passexpeditionen för att säkra kvaliteten på fotot och utesluta risken för personförväxling. Ansiktsbilden får sparas i ett lagringsmedium i ID-kortet. De biometriska data som tas fram ur ansiktsbilden ska omedelbart förstöras när ID-kortet har lämnats ut eller ansökan har återkallats eller avslagits.

Skatteverket kan utfärda ett ID-kort på ansökan av en person som har fyllt 13 år och som är folkbokförd i landet enligt folkbokföringslagen (1991:481). De ID-kort som Skatteverket utfärdar innehåller också en e-legitimation som kan användas för att utföra de e-tjänster som många myndigheter erbjuder, t.ex. att lämna inkomstdeklaration eller anmäla flyttning. Vid användningen behövs en pinkod. Någon annan teknisk lösning erbjuds inte i dagsläget.

Motionerna

I motion Fi261 yrkande 2 av Hans Olsson (S) anförs att privatpersoner på ett enkelt sätt måste kunna klara även engångs- och småbetalningar. Dagens koder är egentligen ett otillfredsställande system för identifikation för den enskilde. De flesta har ett myller av olika koder eller kör med samma och alltför enkla koder i olika system, vilket sänker säkerheten. För en fullständig övergång till kort som bejakas av alla krävs sannolikt ett enklare identifikationssystem byggt på biometri. Biometri är en snabbväxande och utbredd teknik som bygger på igenkänning av individers karakteristiska fysiologiska egenskaper för att verifiera och identifiera individernas identitet.

I motion Sk361 av Hillevi Larsson (S) anförs att den som vill ha ett nytt ID-kort måste kunna styrka sin identitet antingen med giltig legitimation eller med godkänd intygsgivare. Vänner och grannar räknas inte som godkända intygsgivare, däremot familj och släktingar. Detta drabbar äldre människor som förlorat sina identitetshandlingar och vars familj och släktingar är döda eller sjuka. Säkert kan man anpassa systemet efter människorna. Till exempel kunde myndighetspersoner göra hembesök, sjukhusbesök och vårdhemsbesök hos sjuka anhöriga till äldre personer som kan styrka deras identitet. Man borde också öppna för att grannar och vänner ska kunna bli godkända intygsgivare.

Utskottets ställningstagande

Även om det enligt utskottets mening skulle vara fördelaktigt med tekniska lösningar som gör det enklare och säkrare att använda kort för betalning, identifikation etc. anser utskottet att besluten om den tekniska utformningen i första hand bör fattas av de myndigheter som ansvarar för att kort m.m. får en rättssäker och ändamålsenlig utformning.

När det gäller kraven på styrkt identitet vid utlämning av ID-handlingar handlar det om en avvägning som måste göras om säkerheten ska uppfylla rimliga krav. Det är således inte acceptabelt att urholka reglerna på ett sådant sätt att Skatteverkets ID-kort riskerar att bli ett andra klassens ID-kort jämfört med de ID-kort som t.ex. bankerna och polisen utfärdar. Av Skatteverkets föreskrifter framgår att en sökande som inte kan styrka sin identitet och övriga personuppgifter på vanligt sätt kan ta med sig en intygsgivare som t.ex. är tjänsteman vid en kommunal eller statlig myndighet och har en yrkesmässig relation till sökanden. Utskottet anser att bedömningen av vad som krävs för en säker hantering i dessa fall bör göras av den ansvariga myndigheten och är därför inte berett att tillstyrka förslaget om en vidare krets av intygsgivare.

Med det anförda avstyrker utskottet de aktuella motionerna.

Skenäktenskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslaget om en centralisering av hindersprövningen för personer som aldrig varit folkbokförda.

Bakgrund

Sverige deltog 2008 i ett EU-projekt som kartlade problemet med skenäktenskap mellan en EU-medborgare och medborgare från ett icke EU-land. Det svenska bidraget till projektet (RKP 2008:5) togs fram av Rikskriminalpolisen och Polismyndigheten Örebro. I rapporten noterades en omfattande ökning av antalet hindersprövningar och vigslar mellan personer från ett EU-land och ett land utanför EU där ingen av parterna varit folkbokförda i Sverige. Det var främst indiska och pakistanska män som gifte sig med portugisiska eller tyska kvinnor. Paren var endast i Sverige under tiden för hindersprövning och vigsel. Därefter begav de sig till annat EU-land där tredjelandsmedborgaren sökte uppehållstillstånd med stöd av det ingångna äktenskapet. I rapporten anfördes att det är attraktivt att genomföra giftermålen i Sverige eftersom det går snabbt. Hindersprövning kan göras på vilket skattekontor som helst och det är möjligt att gå till ett annat skattekontor om man fått avslag på det första. I rapporten lämnades ett antal rekommendationer, bl.a. att handläggningen av hindersprövning av två i Sverige icke folkbokförda personer skulle centraliseras till skattekontor med personal som har specialkompetens, att polisen bör utveckla samverkan med Skatteverket och vigselförrättare i sin region m.m. Av rapporten framgick att det fanns misstanke om att skenäktenskapen arrangerades av en liga med bas i Sverige.

Motionen

I motion Ju355 yrkande 3 av Tuve Skånberg (KD) anför motionären att det vore bra med en centralisering av de hinderprövningar som gäller äktenskap mellan personer som inte är folkbokförda i Sverige. Det skulle kunna bidra till att minska risken för att skattekontor gör olika bedömningar och öka möjligheten att upptäcka missbruk i form av skenäktenskap i smugglingssyfte.

Utskottets ställningstagande

När utskottet behandlade denna fråga våren 2010 kunde utskottet konstatera att problemen med att Sverige utnyttjats som transitland via skenäktenskap hade samband med en smugglingsverksamhet som bedrivits av en liga med anknytning till Sverige och att de ansvariga hade dömts för grov människosmuggling av Örebro tingsrätt. Huvudmannen dömdes bl.a. för 15 fall av grov människosmuggling till fyra års fängelse. Utskottet framhöll att det är ett problem om den snabba och enkla hinderprövningen i Sverige missbrukas och utgick ifrån att regeringen skulle uppmärksamma problemet och vidta de åtgärder som bedöms lämpliga.

Skatteverket har som ett led i ett långsiktigt projekt för att öka kvaliteten i folkbokföringen genomfört förändringar av organisationen som bl.a. innebär att hinderprövning av personer som aldrig varit folkbokförda numera handläggs på skattekontoret i Norrköping. Syftet med motionen är således redan tillgodosett och utskottet avstyrker därför motionen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Skatte- och avgiftskontroll m.m., punkt 1 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Christina Karlsson (S), Anders Karlsson (S) och Peter Persson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:Sk234, 2010/11:Sk292 och 2010/11:Sk380, bifaller delvis motion 2010/11:Sk379 och avslår motionerna 2010/11:Sk207, 2010/11:Sk213, 2010/11:Sk259, 2010/11:Sk264, 2010/11:Sk288, 2010/11:Sk296, 2010/11:Sk345 yrkandena 1 och 2, 2010/11:Sk362, 2010/11:Sk388, 2010/11:Sk413, 2010/11:Sk435 yrkandena 1 och 2, 2010/11:Sk446, 2010/11:Sk457 och 2010/11:A262 yrkande 1.

Ställningstagande

Skatteverkets möjligheter att genomföra kontroller har successivt minskat genom att regeringen på ett ogenomtänkt sätt hela tiden har tilldelat mindre resurser. Detta har lett till kraftiga personalminskningar. Kontrollen av företagen har blivit sämre och sämre. Enligt Skatteverkets skattefelskarta undandras ca 56 miljarder kronor i skatt av s.k. mikroföretagare (lönesumman mindre än 1 miljon kronor). Detta är ett stort avbräck i statens inkomster.

I Sverige är det väldigt enkelt att ansöka och bli beviljad en *F-skattsedel*. Årligen beviljas i runda tal ca 75 000 ansökningar: avslag får bara ca 1 %. Det som krävs vid ansökan är att man intygar att man varaktigt ska bedriva affärsverksamhet som ger vinst. F-skattsedeln är ingen garanti att företagen betalar in skatter och avgifter såsom det är tänkt. Tvärtom används systemet i en del fall i motsatt riktning. I dag finns det väldigt begränsade möjligheter att återkalla F-skattsedeln. Har man en gång fått den sig tilldelad finns den med livsvarigt även om ingen affärsverksamhet bedrivs. Ett sätt att få lite bättre kontroll är att Skatteverket får möjlighet att tilldela tidsbundna F-skattsedlar.

Den stora innovationen vore dock om Skatteverket fick möjlighet att gradera F-skattsedlarna. Det skulle t.ex. kunna bygga på förslaget Skatta.se som Skatteverket arbetade fram för några år sedan men som regeringen tyvärr inte visat något intresse för. Tanken är lika enkel som god. De företag som betalar in sina skatter och avgifter löpande online till Skatteverket får en, för allmänheten, tryggare F-skattsedel. Företagaren själv vet då att alla förpliktelser fylls och han eller hon gör rätt för sig. Den företagare som tackar nej till Skatteverkets serviceerbjudande om skatter och avgifter får då en lägre status på sin F-skattsedel. Det skulle innebära att Skatteverket kan koncentrera mer resurser till att följa upp och kontrollera t.ex. mikroföretagen som inte vill gradera upp sin F-skattsedel.

På detta vis kan vi konsumenter också veta om hantverkaren med den högre graderade F-skattsedeln, som gör jobbet hemma hos oss, gör rätt för sig ur alla aspekter. Detta skulle bidra till att t.ex. den ”vita” byggmarknaden får bättre möjligheter att klara konkurrensen på ett riktigt sätt och skatterufflarna blir kontrollerade och förhoppningsvis utslagna.

Vi anser också att Skatteverket bör göra en fördjupad kontroll av företagens seriositet vid beviljandet av F-skattsedlar. Vi menar att möjligheterna måste förbättras för att hindra att oseriösa företagare får F-skattsedel. I dag granskas den sökandes historiska bakgrund när det gäller redovisning och betalning av skatter. Men det räcker inte. Fler faktorer måste beaktas vid ansökan om F-skatt. Det kan vara oegentligheter i samband med deklARATION och vissa typer av brottslighet såsom bokföringsbrott. Dessutom anser vi att den personkrets som kan granskas vid prövning av F-skatt ska utökas till att omfatta även andra personer i företaget än företagsledaren.

Vi tillstyrker förslagen om tillkännagivanden om behovet av en översyn av F-skattsedelns användning och betydelse i affärsverksamhet.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har gemensamt tagit fram ett nytt offensivt *program mot skattefusk och ekobrott*.

Enligt Skatteverket beräknas staten förlora ca 130 miljarder kronor i uteblivna skatteintäkter varje år. Det är ett resultat av både medvetet skattefusk och avsiktliga misstag, men fusket står för den största delen. Den borgerliga regeringen har hitintills tagit få egna initiativ kring skattefusket. Genom vårt tiopunktsprogram mot skattefusk och skatteflykt bekämpar vi skattefusket och den ekonomiska brottsligheten samtidigt som vi stärker välfärden och skapar rättvisa villkor för företagen. Rättvisa konkurrensvillkor kräver kraftfulla åtgärder mot dem som undanhåller delar av eller hela intäkten från beskattning eller bryter mot andra bestämmelser som hederliga företag följer.

I programmet föreslår vi bl.a. att Sverige prioriterar kampen mot ekobrott och skattefusk i Europa genom att se till att skatteparadisen tvingas till skatteavtal. Vi föreslår att penningtvätt bekämpas bl.a. genom ändrad sekretessformulering och att det utreds om penningtvätt ska betraktas som ett separat brott. Vi anser att Sverige ska vara drivande i frågan om ett

mer fullständigt informationsutbyte inom EU och Europa och att Sverige ska verka för att även länder utanför EU/EES rapporterar varuutbyten och därigenom bekämpar momsfusket.

Vidare föreslår vi att alla relevanta branscher och företag bör omfattas av personalliggare och oannonserade kontrollbesök, att månadsredovisningen av anställdas skatter och arbetsgivaravgifter sker individuellt och att möjligheterna till att införa ett eventuellt entreprenadavdrag ses över, i ett första steg i bygg- och anläggningsbranschen. Möjligheten att få F-skattsedel då sökanden har varit inblandad i skattefusk eller annan ekonomisk brottslighet bör begränsas. För taxiverksamheten införs krav på anslutning till redovisningscentral, vilket också skrivs in som villkor för taxitillstånd.

Det måste bli lättare för myndigheter att delge varandra information som motverkar skattebrott och grov organiserad brottslighet. Vi föreslår därför att sekretesslagstiftningen och dess tillämpning anpassas efter detta behov.

Vi står bakom förslaget i motion Sk380 (S, MP, V) om att genomföra ett brett aktionsprogram för att stävja skattefusk och motverka ekonomisk brottslighet.

2. Skatte- och avgiftskontroll m.m., punkt 1 (MP, V)

av Helena Leander (MP) och Jacob Johnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:Sk380, 2010/11:Sk435 yrkandena 1 och 2 samt 2010/11:Sk457 och avslår motionerna 2010/11:Sk207, 2010/11:Sk213, 2010/11:Sk234, 2010/11:Sk259, 2010/11:Sk264, 2010/11:Sk288, 2010/11:Sk292, 2010/11:Sk296, 2010/11:Sk345 yrkandena 1 och 2, 2010/11:Sk362, 2010/11:Sk379, 2010/11:Sk388, 2010/11:Sk413, 2010/11:Sk446 och 2010/11:A262 yrkande 1.

Ställningstagande

Varje år försvinner mellan 850–1 000 miljarder oregistrerade US-dollar från fattiga länder till skatteparadis och OECD-länder i form av *kapitalflykt*. Det motsvarar nästan tio gånger det globala biståndet. Om pengarna registrerats på ett riktigt sätt skulle länderna ha fått in belopp större än det samlade biståndet i skatteintäkter, pengar som hade kunnat användas till exempelvis sjukvård och skolor. Kapitalflykten skapar underskott, ökar biståndsberoendet och urholkar effekterna av internationella skuldavskrivningar.

Nästan två tredjedelar av kapitalflykten sker genom internationella företag som har verksamhet i länderna. Runt en tredjedel av pengarna kommer från kriminell verksamhet som drog-, människo-, och vapenhandel, och ca 5 % kommer från korruption. Den vanligaste metoden för att undvika beskattning är att flytta vinsterna inom multinationella företag mellan olika länder genom felaktig prissättning. Varor eller tjänster säljs då från ett företag i ett multinationellt bolag till ett annat till konstgjort höga eller låga priser för att minimera skatt.

Banksekretessen i skatteparadis möjliggör kapitalflykten. I dag är det omöjligt för skattemyndigheter i fattiga länder att få ut information om vilka som besitter konton i skatteparadis, hur mycket pengar som finns på dessa eller från vilken verksamhet de kommer, vilket gör att skattebrott lönar sig. I enlighet med standarder som tagits fram av OECD kan två länder sluta bilaterala avtal om utbyte av information. Dessa avtal är dock svåra att förhandla fram. För att få information när ett avtal väl är under-tecknat måste landet som ber om informationen dessutom kunna bevisa misstanke om skattebrott, vilket kräver stora resurser. Om fattiga länder ska kunna få tillgång till information, måste i stället ett automatiskt utbyte av information genom multilaterala avtal inrättas. Detta är något som t.ex. Storbritannien och EU-parlamentet verkat för. Även Sverige bör agera aktivt för att stoppa kapitalflykten från fattiga länder genom att i organ som EU och OECD verka för instiftandet av multilaterala och automatiska informationsutbytesavtal.

En annan faktor som underlättar kapitalflykt är att internationella företag inte behöver redovisa sina vinster i varje land de verkar, utan endast på en global nivå. Detta gör det mycket svårt för utvecklingsländer att veta hur mycket pengar som egentligen finns att beskatta från verksamhet i deras land. Inom OECD har man därför enats om att en standard för land-för-land-rapportering ska vara en del av dess riktlinjer för multinationella företag innan årets slut. Dessa riktlinjer är dock helt frivilliga att följa. Världsbanken har rekommenderat IASB (International Accounting Standards Board), som reglerar hur företag ska redovisa sin verksamhet, att införa krav på land-för-land-rapportering för företag som utvinna naturresurser. Även Storbritannien och EU-parlamentet har verkat för obligatorisk land-för-land-rapportering som en åtgärd mot kapitalflykt. I USA är sådan rapportering obligatorisk sedan juli 2010 för företag som ägnar sig åt utvinning av naturresurser eller energi. Sverige bör också engagera sig mot kapitalflykten från fattiga länder genom att verka aktivt för att IASB inför krav på land-för-land-rapportering. Det kan Sverige göra genom medlemskapet i EU och OECD.

En rad andra åtgärder mot kapitalflykt diskuteras bland forskare och biståndsorganisationer: stärkt stöd till FN:s skattekommitté, ökat stöd till folkrörelser och forskare i utvecklingsländerna, ökat informationsutbyte mellan olika länders skattemyndigheter etc.

Det är angeläget att Sveriges regering engagerar sig aktivt i kampen mot kapitalflykt och utformar en samlad politik på detta område.

Vi tillstyrker med det anförda motionerna Sk435 (MP) och Sk457 (MP) om multilaterala och automatiska informationsavtal, land-för-land-rapportering för internationella företag och en samlad politik för att motverka kapitalflykt från utvecklingsländer.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har gemensamt tagit fram ett nytt offensivt *program mot skattefusk och ekobrott*.

Enligt Skatteverket beräknas staten förlora ca 130 miljarder kronor i uteblivna skatteintäkter varje år. Det är ett resultat av både medvetet skattefusk och avsiktliga misstag, men fusket står för den största delen. Den borgerliga regeringen har hitintills tagit få egna initiativ kring skattefusket. Genom vårt tiopunktsprogram mot skattefusk och skatteflykt bekämpar vi skattefusket och den ekonomiska brottsligheten samtidigt som vi stärker välfärden och skapar rättvisa villkor för företagen. Rättvisa konkurrensvillkor kräver kraftfulla åtgärder mot dem som undanhåller delar av eller hela intäkten från beskattning eller bryter mot andra bestämmelser som hederliga företag följer.

I programmet föreslår vi bl.a. att Sverige prioriterar kampen mot ekobrott och skattefusk i Europa genom att se till att skatteparadisen tvingas till skatteavtal. Vi föreslår att penningtvätt bekämpas bl.a. genom ändrad sekretessformulering och att det utreds om penningtvätt ska betraktas som ett separat brott. Vi anser att Sverige ska vara drivande i frågan om ett mer fullständigt informationsutbyte inom EU och Europa och att Sverige ska verka för att även länder utanför EU/EES rapporterar varuutbyten och därigenom bekämpar momsfusket.

Vidare föreslår vi att alla relevanta branscher och företag bör omfattas av personalliggare och oannonserade kontrollbesök, att månadsredovisningen av anställdas skatter och arbetsgivaravgifter sker individuellt och att möjligheterna till att införa ett eventuellt entreprenadavdrag ses över, i ett första steg i bygg- och anläggningsbranschen. Möjligheten att få F-skattsedel då sökanden har varit inblandad i skattefusk eller annan ekonomisk brottslighet bör begränsas. För taxiverksamheten införs krav på anslutning till redovisningscentral, vilket också skrivs in som villkor för taxitillstånd.

Det måste bli lättare för myndigheter att delge varandra information som motverkar skattebrott och grov organiserad brottslighet. Vi föreslår därför att sekretesslagstiftningen och dess tillämpning anpassas efter detta behov.

Vi står bakom förslaget i motion Sk380 (S, MP, V) om att genomföra ett brett aktionsprogram för att stävja skattefusk och motverka ekonomisk brottslighet.

3. Skatteflyktslagen, punkt 5 (S, MP, V)

av Fredrik Olovsson (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Christina Karlsson (S), Anders Karlsson (S), Helena Leander (MP), Jacob Johnson (V) och Peter Persson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Sk263 yrkande 1 och avslår motion 2010/11:Sk410.

Ställningstagande

Skatteverket har på nytt slagit larm om den omfattande skatteplanering som riskkapitalbolag – helt lagligt – kan göra med hjälp av de förmånliga svenska ränteavdragen. Skattebortfallet till följd av skatteplaneringen beräknas enligt myndigheten uppgå till ca 10 miljarder kronor.

Förra gången Skatteverket slog larm om de s.k. räntesnurrorna var för fyra år sedan. Då gällde det möjligheten att genom interna lån i bolag skapa ränteavdrag i mångmiljardklassen, ett skatteupplägg som riksdagen sedermera beslutade att förbjuda. Redan då hade frågan om en översyn av lagen (1995:575) mot skatteflykt hunnit bli aktuell. Genom en dom i Regeringsrätten hade det visat sig att skatteflyktslagen inte var tillämplig på de interna räntesnurrorna, trots att de aktuella skatteuppläggen ofta saknade affärsmässigt motiv.

När vi nu ser exempel på fler liknande skatteupplägg vill vi på nytt lyfta fram frågan om en översyn. En översyn bör vara inriktad på att säkra skatteflyktslagen som ett effektivt instrument i Skatteverkets arbete med att förhindra upplägg som inte är affärsmässigt motiverade och enbart görs i syfte att kringgå svensk skattelagstiftning.

4. Skattenämnderna, punkt 7 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Christina Karlsson (S), Anders Karlsson (S) och Peter Persson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Sk295.

Ställningstagande

Vi anser att det finns mycket att diskutera kring vilka förutsättningar som ges för förtroendevalda att sköta sina uppdrag, men det är ändå den modell som bäst ger legitimitet för samhällets strukturer och beslutsprocesser. En demokrati med allt färre förtroendevalda blir en allt svagare demokrati. Ett ökat ”opolitiskt” beslutsfattande av anonyma tjänstemän vilkas mandat aldrig utsätts för folklig prövning är ingen god idé.

Skatteförfarandeutredningen föreslår att skattenämnderna avskaffas. Allmänhetens behov av inflytande och insyn i Skatteverkets verksamhet ska tillgodoses genom informella organ som t.ex. intressetrådet och regionala företagsråd. Till saken hör också att den borgerliga regeringen varit rask med att plocka bort politiskt förtroendevalda från ämbetsverkens styrelser. Riksdagens och riksdagsledamöternas insyn och påverkansmöjligheter har knappast utökats genom att ledamöterna förflyttats från beslutsfattande styrelser till s.k. insynsråd.

Vi anser att skattenämnderna bör vara kvar tills vidare. De ska inte avvecklas utan en djupare utvärdering av deras verksamhet och en bredare diskussion om förtroendevaldas inflytande i den statliga förvaltningen. Tas skattenämnderna bort försvinner en kontaktyta på lokal nivå mellan myndigheten och samhället i övrigt. Kanske ska skattenämnderna bort, men då först efter en livlig offentlig debatt.

5. Personnummer och samordningsnummer, punkt 12 (MP, V) av Helena Leander (MP) och Jacob Johnson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ju401 yrkande 13 och avslår motion 2010/11:Sk436.

Ställningstagande

Vissa transpersoner identifierar sig väldigt tydligt som män eller kvinnor medan andra inte gör det. Varje år föds dessutom mellan 1 500 och 2 000 barn med en oklar könsidentitet, s.k. intersexuella. För vissa av dessa transpersoner och intersexuella, som ofta osynliggörs när mänskliga rättigheter diskuteras, skulle en lagändring som innebär att ett s.k. tredje kön införs betyda oerhört mycket. I Sydafrika finns redan i dag ett tredje kön som är juridiskt jämställt med kvinna och man i folkbokföringen. I Indien och Australien pågår ett arbete för att genomföra motsvarande ändring av lagstiftningen.

Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ser över möjligheten att införa ett tredje kön som är jämställt med kvinna och man.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:Fi261 av Hans Olsson (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för identifikationssystem byggda på biometri.

2010/11:Sk203 av Jenny Petersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att synliggöra skatter på lönebesked.

2010/11:Sk204 av Finn Bengtsson och Amir Adan (båda M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om individuell redovisning av skatter och förändringar av skatter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över källskattesystemet.

2010/11:Sk207 av Jan Ertsborn (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det lägsta beloppet för skyldighet att lämna kontrolluppgifter bör höjas.

2010/11:Sk213 av Ann-Christin Ahlberg och Phia Andersson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en schablonbeskattning i Sverige.

2010/11:Sk217 av Eva Flyborg (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att skriva sig hos en annan person utan hans eller hennes medgivande.

2010/11:Sk234 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om huvudentreprenörens ansvar för sina underentreprenörers laglydighet och skattebetalningar.

2010/11:Sk235 av Bengt-Anders Johansson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten och det allmänna som arbetsgivare bör redovisa skatter och avgifter på lönebeskedet till sina anställda.

2010/11:Sk259 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra Skatteverkets möjligheter att kontrollera att löner, skatter och sociala avgifter när det gäller utländska företag och arbetare följer EU:s regelverk.

2010/11:Sk260 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka medvetenheten om skattetrycket.

2010/11:Sk263 av Jacob Johnson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av skatteflyktslagen.

2010/11:Sk264 av Jörgen Andersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av regelverket så att en ekonomisk förening avregistreras då deklARATIONER och kontrolluppgifter inte har lämnats under ett visst antal år.

2010/11:Sk288 av Lars Elinderson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att ändra kassalagens krav att kassakvitton alltid ska skrivas ut och erbjudas kunden.

2010/11:Sk292 av Raimo Pärssinen (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av F-skattsedelns användning och betydelse i affärsverksamhet.

2010/11:Sk295 av Phia Andersson och Ann-Christin Ahlberg (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ha kvar skattenämnderna.

2010/11:Sk296 av Phia Andersson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av utökade möjligheter för Skatteverket att göra oannonserade stickprovskontroller hos företag.

2010/11:Sk297 av Emma Henriksson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten till dubbel folkbokföringsadress för barn och vuxna med dubbelt boende bör utredas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan huruvida information, beslut och räkningar från myndigheter, vård och skola ska kunna gå till båda föräldrar.

2010/11:Sk306 av Malin Löfsjögård (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra arbetsgivaravgiften i deklARATIONEN.

2010/11:Sk318 av Sten Bergheden och Eliza Roszkowska Öberg (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över skattelagstiftningen för att underlätta för Ung Företagsamhet i skolan.

2010/11:Sk326 av Emma Carlsson Löfdahl (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barn till separerade föräldrar, med gemensam vårdnad, kan vara folkbokförda på två adresser.

2010/11:Sk329 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att personer med skyddad identitet garanteras ett fullgott skydd.

2010/11:Sk335 av Betty Malmberg och Eva Bengtson Skogsberg (båda M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skatteverket bör ges ett särskilt uppdrag att informera om såväl jobbskatteavdraget som dolda skatter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statliga myndigheter bör ange s.k. löneskatter på lönebesked.

2010/11:Sk337 av Johan Linander och Annika Carlsson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den som har skyddade personuppgifter måste kunna vända sig till domstol utan att riskera att få sin identitet röjd.

2010/11:Sk345 av Clas-Göran Carlsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av oanmälda besök på arbetsplatserna av Skatteverket.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att byggbranschens företagsredovisning av skatter och avgifter på individnivå sker månatligen.

2010/11:Sk354 av Peter Hultqvist och Roza Güclü Hedin (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillfällig mantalsskrivning i syfte att kompensera exempelvis kommuner med en omfattande turism- och besöksnäring för merkostnader.

2010/11:Sk355 av Monica Green (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att egenföretagares organisationsnummer kodas om hos Skatteverket.

2010/11:Sk361 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hjälp till äldre som förlorat sin legitimation.

2010/11:Sk362 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder mot skattefusk.

2010/11:Sk363 av Annie Johansson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av lagändringar för att stärka rättssäkerheten för den enskilde i samband med Skatteverkets förelägganden riktade mot kreditinstitut i syfte att ta del av och granska kontoutdrag från den enskildes bank- och kreditkortskonton.

2010/11:Sk366 av Andreas Norlén och Maria Plass (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av regelverket för beskattningsbesluts verkställbarhet och anstånd med skattebetalning.

2010/11:Sk367 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre synlighet vid skatteuttag.

2010/11:Sk374 av Andreas Norlén (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om socken som minsta geografisk enhet i folkbokföring och fastighetsregister.

2010/11:Sk379 av Raimo Pärssinen (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder mot skattefusk inom taxinäringen.

2010/11:Sk380 av Veronica Palm m.fl. (S, MP, V):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behov och genomförande av ett brett aktionsprogram för att stävja skattefusk och motverka ekonomisk brottslighet.

2010/11:Sk388 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skatteverket ska kunna göra riktade kontroller på arbetsplatser.

2010/11:Sk390 av Lars-Arne Staxäng och Margareta Cederfelt (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett bättre rättsskydd för företagare vid konflikt med Skatteverket.

2010/11:Sk392 av Tommy Waidelich (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statliga avgifter för företag.

2010/11:Sk402 av Tomas Tobé (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minskad administration för småföretagare.

2010/11:Sk410 av Staffan Anger och Erik Bengtzboe (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skatteflyktslagen.

2010/11:Sk413 av Maria Stenberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av kontrollsystem som kan få bort fusk med ROT-avdragen.

2010/11:Sk415 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagstiftningen gällande skattetvister samt bestämmelserna om rättegångskostnaderna vid skattetvister.

2010/11:Sk419 av Mikael Cederbratt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler undantag i folkbokföringslagen (1991:481).

2010/11:Sk426 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att synliggöra skatter på lönebeskedet.

2010/11:Sk430 av Gustav Blix (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ för att se till att Skatteverket på deklARATIONEN även uppger de olika socialförsäkringsavgifter som betalas via arbetsgivarna för varje löntagare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör agera som ett föredöme genom att tydligt på lönebeskeden redovisa arbetsgivaravgifterna för varje löntagare vid alla verk, myndigheter och bolag inom den statliga sektorn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att avskaffa källskattesystemet.

2010/11:Sk435 av Åsa Romson (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i organ som EU och OECD aktivt verka för multilaterala och automatiska informationsavtal för att förhindra kapitalflykt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i organ som EU och OECD aktivt verka för land-för-land-rapportering för internationella företag.

2010/11:Sk436 av Abir Al-Sahlani (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införandet av provisoriska personnummer för asylsökande.

2010/11:Sk437 av Karin Nilsson och Emil Källström (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att tillsätta en utredning för att förenkla regelverken och stärka rättssäkerheten för företagare på skatteområdet.

2010/11:Sk446 av Annika Qarlsson och Helena Lindahl (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förenkla hanteringen av ROT- och RUT-avdraget till ett tvåpartssystem mellan kund och skattemyndighet.

2010/11:Sk452 av Roger Tiefensee (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rutiner för felaktiga inbetalningar till Skatteverket.

2010/11:Sk457 av Valter Mutt och Bodil Ceballos (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utforma en samlad politik för att motverka kapitalflykt från utvecklingsländer.

2010/11:Ju271 av Magdalena Andersson (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om byte av personuppgifter.

2010/11:Ju355 av Tuve Skånberg (KD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hinderprövning i fall med två i Sverige icke folkbokförda personer centraliseras till skattekontor med specialkompetens.

2010/11:Ju401 av Marianne Berg m.fl. (V):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över möjligheten att införa ett tredje kön som är jämställt med kvinna och man.

2010/11:C311 av Irene Oskarsson (KD):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att vara folkbokförd i mer än en kommun.

2010/11:A262 av Lars Mejern Larsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge huvudentreprenören ett huvudansvar för underentreprenörer.